

VÄIKE-MAARJA VALLA INFOLEHT

Loe Väike-Maarja Valla Infolehte internetis www.v-maarja.ee

Nr 1 (202) JAANUAR 2011 Hind 0.20 eurot (3 kr) Ole koos meiega: [facebook](#)

Talv paneb jahimehed ulukite eest hoolitsema

Kolmkümmend aastat jahimehe ametit pidanud Heimar Lepiksoo sõnul on tänavune lumerohke talv pannud jahimehi eriliselt hoolitsema ulukite eest.

Milliseid ulukeid ja palju meie metsades elab? Keda olete näinud ja kui sageli? Mõni huvitav seik mõne loomaga kohtumisest.

Meie valla metsade põhilised asukad on metskits, metssiga, põder, karu, ilves, rebane, kährik, mäger, halljänes ja valgejänes, nugis, nirk, orav, kobras, saarmas ning hunt läbirändel. Metsloomade arvukust ei oska vast täpselt öelda ka teadlased. Jahimehed loendavad ulukeid teatud perioodidel, millal nende liikumine on aktiivsem.

Peab kohe nimetama, et valla territooriumil on kolm jahipiirkonda: Kiltsi jahipiirkond, kus tegutseb MTÜ Kiltsi Jahiselts kahekümne viie liikmega; Simuna jahipiir-

ikka sissetallatud radu.

Mida jahimehed teevad ulukite elu kergendamiseks? Mis/kes kompenseerib jahimehele tekkinud

Väike-Maarja jahipiirkonnas on ulukeid loendatud järgnevalt:				
Uluk	vaatluseaeg	2008	2009	2010
Põder	(juuli - august)	8	5	10
Metskits	(august - oktoober)	140	99	52
Metssiga	(september - detsember)	160	163	103
Karu	(juuli - oktoober)	7	6	6
Kobras	(veebuar)	34	36	24

kond, kus tegutseb MTÜ Simuna Jahtkond kolmekümne kuue liikmega ja Väike-Maarja jahipiirkonnad, kus tegutseb MTÜ Jahindusühistu Gun&Shot kolmekümne kuue liikmega. Ühe jahipiirkonna suuruseks on enamvähem 10 000 hektarit.

Ilveseid ja hunte loendatakse aastaringselt, kuid parim aeg selleks on siiski talv. Lumel on jäljed selgemini eristatavad.

Jahimehena olen kohtunud nende kõikidega looduses - kellega rohkem, kellega vähem. Harvemini kohtab metsas ilvest, nirk, oravat, saarmast ja hunti. Asi ei ole üldsegi nende arvukuses, vaid inimese oskuses lugeda looduses märke loomade liikumisest ja võimalikest levikupaikadest. Suurem loom hakkab ikka tihemini silma.

Iga kohtumine looduses loomadega on omamoodi seik - kordumatu hetk.

Kuidas metsaloomad karmi talve üle elavad? On nähtud autoteedel liikuvaid kitsi, kes ei suuda paksumes lumes liikuda. Enne suurt lumetormi detsembri algul võis näha kitsi põldudel, nüüd enam kahjuks mitte.

Metsloomade talvitumisest ja toitumisest on kirjutatud mitmetes ajalehtedes ja ajakirjades, kus arvamused on niiöelda piirist piirini. Selge on see, et kerge see ei ole. Loodus selekteerib nõrgemad välja ka ilma karmi talveta.

Kui varem olid kitsekarjad põldudel, siis nüüdseks on otsinud omale toitumiseks kohad metsas, kus on vähem lund, kuid sellistes kohtades toidupala napib. Teedele meelitab neid ikka kergem liikumise võimalus, teedele puistatud sool ja ka veokitest pudenenud toiduks kõlbulikud palad. Ei taha me isegi päevast päeva sumbata rinnuli lumes, nii ka loomad. Käiakse

kulutused, mis sel talvel pole mitte väikesed?

Jahimehed teevad metsloomade elu kergendamiseks ulukihooldetöid, mis tähendab lisasöötmist, soolakute paigaldamist, võimalusel kitsedele liikumisteede rajamist, söödavihtade ja koresööda väljapanemist. Muidugi kuuluvad sinna juurde söödasõimed ja söödaautomaadid. Seda ikka selleks, et väljapandud toit ei mattuks lume alla vaid tarbijani jõuaks. Jahimehed teevad seda kõike vabatahtlikult ja oma rahakoti arvelt. Jahimees saab vastutasuks loodusest naudingut, mis „korvabki“ kulutused - naha saab soojaks ja füüsilist ka omajagu.

Mida inimesed saaksid või võiksid teha ja ette võtta metsloomade elu kergendamiseks? Mida Teie arvate, kas ka meie vallas mõnes külas või alevikus võiks olla kogumispunkt, kuhu inimesed saaksid tuua loomadele vajaminevat sööta, mida jahimehed edasi metsa toimetavad. Ja mida peaks sel juhul tooma?

Elada tahame kõik - nii inimesed kui loomad. Ainuke vahe on vast selles, et inimene peab ennast ülimalt. Jaht kui selline on välja kujunenud ajalooliselt olemusvõitlusest, kes keda.

Varem oli see vaid oma liigi (mõtlen inimese eelkäija) säilitamise eesmärgil, hiljem toitumiseks, siis sportlikus harrastuseks ja alles viimasel ajal hobiks.

Mida siis inimene saab teha metsloomade elu kergendamiseks?

Vast kõige lihtsamad ja kulutusi mitterõõndavad soovitusel oleksid: - kohates teel liikuvaid loomi, vähendada kiirust või peatu, et niigi hirmunud loom leiaks pääsetee; - autoga „küttimine“ ei ole eetilise - tahtlik otsasõit ulukile on looma piina-

mine;

- kui loomad talumehe talvevarude kallal käivad, siis on see nende vajadus; - olgem teiste elusolendite suhtes leplikumad; - enne kui kirume metsloomi, püüame enesele selgeks teha, mida me ise oleme teinud oma vara heaperemehelikuks kaitseks; - koerad hoiame ikka kodu juures, sest hulkuv koer on vaenlane metsaelanikele.

Kui inimestel on soov metsloomadele toidupoolist annetada, siis vast igaüks teab mõnd jahimeest, kellele oma soovist teatada. Metsloomadele maitsevad teraviljad, kartul, õunad, kapsas, leivaviilakad ja paljudi muud.

Kaua olete olnud jahimees? Kuidas sai Teist jahimees?

Loodus on mulle alati meeldinud. Jahimeheks hakkasin kolmkümmend aastat tagasi. Ikka sai kolhoosi-aeg metsa jahimeestega vilja viidud ja pajuvihtu tehtud, ajujahis käidud ja ka loomi nähtud. Vaiksel see pisik paisus, kuni ühel päeval kirjutasingi avalduse sooviga Väike-Maarja jahtkonna liikmeks saada.

Jahimehe amet on mõneti vastuoluline amet. Jahimehed peavad loomadest lugu, hoolitsevad nende eest, samas aga kütivad neidsamu loomi. Kuidas see vastuolu ühe jahimehe sisse ära mahub? Millise tundega metsa jahile lähete, kas loom on Teie jaoks võrdväärne partner või jahisaak?

Igal ametil on oma miinused ja plussid. Nii on see ka jahimehena. Jaht ei ole lihtsalt hobi, vaid ka ulukiasurkonna arvukuse reguleerimise üks meetodeid. Kui kellelgi peaks huvi olema selle mõiste täpsemaks arusaamiseks, siis soovitan lugeda Eesti Entsüklopeediakirjastuse poolt välja antud „Jahiraamatut“ ja loomulikult ajakirja „Eesti Jahimees“.

Jahimees hoolitseb ja kütib. Peremees toidab ja tapab. Kus siis vastuolu tegelikult on? Suurem enamus inimesi sööb lihatooteid ja kasutab nahatooteid ning seejuures ei süvene nende päritolusse.

Jahile minnes ei ole eesmärgiks saagi saamine, vaid selle leidmine. Peale seda peab jahimees veenduma, et uluk on küttimiseks sobilik, s.t tema liik, vanus, sugu ja seisund lubavad seda.

Saagi tabamine on enese proovilepanek ehk omandatud oskuste ja kogemuste eksam.

Milline on olnud Teie hinnalisim jahitrofee?

Iga tabatud uluk on omamoodi jahitrofee. Pean neid kõiki võrdväärsedeks, sest igaühega on omad mälestused ja elamused. Igat saaki tuleb väärtustada ja avaldada talle lugupidamist. Selline on juba kord jahieetika. Parimateks jahitrofeedeks pean ikka fotojahil saaduid.

Vanasti (või ka siiani) on jahimeestel olnud jahirituaalid pärast saagi tabamist. Kas see kehtib ka tänapäeval?

Ma ei hakka vast siin neist kirjutama. See vajab põhjalikku seletust. Näiteks miks suurulukile pannakse murtud oks ja kumba pidi emasele või isasele, mis on siis laskja ja jahijuhataja ja teiste jahiliste tegevused.

Küsis Hilje Pakkanen

Tänases lehes:

- Lili Guitor lasteaiandusest ja endast
- Simuna naiseltsi tegemistest
- Koolist puudumisest
- Krusensterni kirjavahetusest
- Vallavalitsuses ja volikogus otsustatud
- Sünnid-surmad
- Eakate õnnesoovid
- Sündmuste kalender
- Spordi- ja kultuuri-sündmustest

Kolm valla hoonet muutuvad energiasäästlikumaks

Väike-Maarja vallavalitsus on saanud kasutamata saastekvoodi müügitulust kolme valla objekti energiasäästlikumaks muutmiseks kokku üle 231 tuhande euro (3,6 milj krooni).

Viimati otsustas Vabariigi Valitsus toetada Simuna kooli ja Väike-Maarja hoolekande- ja tervisekeskuse välisseinte soojustamist, varasemalt on abikõlblikus tunnistanud Triigi spordihoone soojustamine.

Triigi spordihoone katuse ja selle soojustamiseks, küttesüsteemi ja akende vahetuseks saadi 139 297 eurot (2 180 000 krooni), Simuna Kooli 1960-ndatel ehitatud osa välisseinte soojustamiseks 42 812 eurot (670 000 krooni) ning Väike-Maarja hoolekande- ja tervisekeskuse hoone välisseinte soojustamiseks saadi toetust 49 201 eurot (770 000 krooni). Kokku 231 310 eurot (3,62 miljonit krooni).

Väike-Maarja vallas elab 5056 vallakodanikku

Väike-Maarja vallas elab rahvastikuregistri andmeil 1. jaanuari 2011. aasta seisuga kokku 5056 inimest, neist 2522 meest ja 2534 naist. Aasta tagasi samal ajal oli elanikke vallas 5135 ehk 79 inimest enam.

Vanim naine on 96-aastane ja mees 91-aastane.

Aasta jooksul sündis vallas kokku 54 last. Aasta jooksul suri vallas 55 inimest.

Valda saabus elama 148 ja lahkus mujale 191 inimest. Neist 79 inimest vahetas elukohta valla sees. Välisriiki lahkus 18 ja saabus 4 inimest.

Väike-Maarja valla lastele pandud eesnimed.

Poistele: Alfred, Ander, Andri, Axel, Helar, Hendrik, Inriko, Kalle-Kaspar, Kardo-Rigon, Karl-Gustav,

Karl-Marten, Karl-Viktor, Kaspar, Kemo, Kert, Kristo, Lauri, Lukas, Markus, Oliver, Ott Gregor, Paul, Raiko, Rasmus, Renno, Roland-Matthias, Robin, Sander, Simo, Sten Andreas.

Tüdrukutele: Adeele, Aliise, Angela, Annaliisa, Carolina, Christina, Crislyn, Egeli, Emma, Gerda, Heleri, Keiti, Lisandra, Mariliis, Meleena, Meribel, Penelope, Reelika, Riia, Riina Joanna, Salme, Sandra, Victoria.

Väike-Maarja vallas on 3 alevikku ja 33 küla. Külaelanike arv kasvab 13 asustusüksuses, jäi samaks kuues ja vähenes 16 asustusüksuses. Elanike arv kasvab enam Avispea (+10) ja Triigi külas (+7), vähenes aga Vao (-21) ja Eipri külas (-15).

Ülevaate elanike arvust vallas külade ja alevike kaupa annab alljärgnev tabel.

	1.1.10	1.1.11		
Väike-Maarja alevik	1912	1902	Nadalama küla	25 28
Kiltsi alevik	233	234	Nõmme küla	27 25
Simuna alevik	465	454	Orguse küla	41 42
Aavere küla	38	39	Pandivere küla	111 101
Aburi küla	57	53	Pikevere küla	80 85
Avanduse küla	104	104	Pudivere küla	44 41
Avispea küla	114	124	Raeküla küla	39 39
Ebavere küla	154	145	Raigu küla	50 52
Eipri küla	103	88	Rastla küla	27 26
Hirla küla	49	41	Triigi küla	294 301
Imukvere küla	12	14	Uuemõisa küla	23 18
Koonu küla	70	71	Vao küla	412 391
Kurtina küla	38	37	Varangu küla	30 25
Kännuküla küla	49	50	Vorsti küla	8 8
Kärsa küla	15	15	Võivere küla	49 49
Käru küla	101	93	Äntu küla	53 50
Liivaküla küla	79	79	Ärina küla	63 66
Määri küla	70	71	KOV aadress	15 12
Müüriku küla	81	83	Kokku	5135 5056

Lembit Keerus on Väike-Maarja valla aukodanik!

27. jaanuari volikogu nimetas kauaegse Kiltsi põhikooli direktori ja Krusensterni nimelise MTÜ juhatuse esimehe Lembit Keeruse valla aukodanikuks.

“Lembit Keeruse pikki aastaid kestnud missioonitundest kantud tegevus - teha alati rohkem kui oodatakse ja määratult enam kui makstakse - peaks olema paljudele eeskujuks,” on kirjas kandidaadi esitaja, volikogu liige Ene Preemi ettepanekus volikogule.

Lembit Keerus asus Kiltsi kooli tööle 1973. aastal, sellest koolijuhina töötas ta ligi 35 aastat. Ajaloolasena oskas ta kohe märgata ja hinnata nii koolihoone ajaloolist kui arhitektuurilist väärtust. Koolijuhtimisega käsikäes kogunes järjest rohkem ja rohkem teadmisi ja fakte nii mõisa kui selle omanike kohta. Koolijuhi ja õpetajana sisendas ta ka õpilastesse järjest enam huvi oma kooli ajaloo vastu.

Aastaid on Lembit Keerus võidelnud mõisakoolide püsimajäämise nimel. Ta on üks Virumaa ja hiljem ka Eesti mõisakoolide ühenduse loomise initsiaatoreid.

Lembit Keeruse eestvedamisel ärkas uuele elule ka Kiltsi mõisa endiste omanike Krusensternide pere lugu. Kilt-si lossis elanud Krusensternide ja nende teadustöödega seonduv on aastaid olnud Lembit Keeruse kui sügava missioonitundega inimese südameasjaks. Tema juhtimisel on Krusensterni nimeline MTÜ tegelenud Krusensterni mälestuse jäädvustamisega, Krusensterni järeltulijatega sidemetete otsimisega, sõlmimisega ja säilitamisega eri riikides ning Kiltsi lossi kui ajaloo- ja arhitektuurimälestise restaureerimise, tutvustamise, reklaamimise ja tuntuks tegemisega nii Eestis kui välismaal.

Lembit Keeruse tegevus on märgatav ja tuntav. Kiltsi lossi tutvustaja ja

Lembit Keerus Krusensterni nim. MTÜ-le kingitud ajaloolise kaardiga. Foto: Ellu Moisa

reklaamijana ning A. J. von Krusensterni pärandi säilitaja ja eksponeerijana on Lembit Keerus aidanud kaasa Väike-Maarja valla positiivse maine kujunemisele ning paikkonna tuntuse kasvule.

Väike-Maarja valla Aukodaniku nimetuse eesmärk on avaldada avalikkusele tunnistust isikule, kes pikema perioodi vältel on oma tööalase või ühiskondliku tegevusega silma paistnud valla arendamisel, tõstnud valla mainet ja toonud paikkonnale tuntuks.

Varem on Väike-Maarja valla aukodaniku nimetuse saanud Boris Gavronski (end. kolhoosi esimees), Håkon Rissmann-Bredesen (Sirdali kom-

muuni vallavanem), Arno Kasemaa (Väike-Maarja ja Kiltsi kandi kultuurielu edendaja, kirjanik), Eduard Leppik (kodu-uurija), Aino Lukman (rahvatantsujuht). Väike-Maarja vallaga ühinenud Avanduse valla aukodaniku nimetuse on saanud Ain Eenmaa (elutöö eest Avanduse valla rahva kultuurilisel ja eetilisel harimisel ning Simuna kiriku ja koguduse hoidmisel ja teenimisel), Heldor Aarla (eluaegne tuletõrjuja, isamaaliste aadete mees), Laine Pruunsild (kauaegne Simuna kultuurimaja direktor ja oma kodukoha rahvakultuuri edendaja), Rein Rääk (Simuna muinsuskaitse seltsi asutajaliige).

jäätmete taaskasutamiseks, ümberlaadimiseks, vaheladustamiseks, kogumiseks ja veoks Lääne-Virumaal.

Eipri küla seltsingu taotluse rahuldamata jätmine

Otsustati jätta Eipri küla seltsingu taotlus „Eipri külaplatsi arendamine“ rahuldamata. Põhjuseks Eipri küla seltsingu esitatud taotluse menetlemisel selgunud fakt, et projekt on juba ellu viidud. Vastavalt Väike-Maarja Vallavolikogu 23.04.2008.a määrusega nr 6 kehtestatud „Küla liikumise toetamise korra“ § 5 lg 3 ei rahastata juba toimunud projekte või tegevusi.

Eluruumi sotsiaalkorteriks tunnistamine.

Otsustati kinnitada sotsiaalkorteriteks järgmised eluruumid: Väike-Maarja alevikus kolm korterit aadressil: Aasa 4-4, Aasa 4-5 ja Aasa 4-6, Vao külas aadressil Pargi 7-20 ning Simuna alevikus aadressil Pargi 11-1.

Fondi loomine.

Otsustati avada projekti „*Reconstruction of Kiltsi Manor School*“ tulemuste säilitamiseks pangakonto, kuhu kantakse 10 aastat pärast projekti lõpparuande kinnitamist igal aastal 7000 eurot. Nimetatud pangakontolt on õigus teha väljamakseid järgmiste kulutuste katteks Kiltsi mõisakompleksis: investeringuteks, jooksvaks remondiks, hooldustöödeks; inventari soetamiseks; ürituste korraldamiseks; omafinantseeringuteks kaasfinantseerimistoetuste taotlemisel.

Fondi loomise aluseks on Eesti Vabariigi ja Väike-Maarja valla vahel sõlmitud elluviimislepingu punkt 15.5.

Ehitusloa väljastamine
Otsustati väljastada ehitusluba Kadi Prants'ile kiieplatsi rajamiseks asukohaga Väike-Maarja vald Eipri küla Rebasse.

Kasutusloa andmine
Otsustati väljastada kasutusluba OÜle Marcal-E (registrikood 75011694) remonditöökoja kasutamiseks aadressil Väike-Maarja vald Ebavere küla Katlamaja.

Eluruumi remondikulude hüvitamine

Otsustati maksta ühele isikule valla omandis oleva korteri, asukohaga Väike-Maarja Pikk 11-7 vannitoa remondi teostamisel kasutatud ehitusmaterjalide eest kompensatsiooni summas 378 eurot.

Vara üleandmine OÜ-le Pandivere Vesi.

Otsustati võõrandada OÜ-le Pandivere Vesi tasuta vallavara vastavalt korralduse lisale.

Kultuurikomisjon arutas valla aukodaniku nimetamist ja külade toetamise korda

11. jaanuaril toimunud kultuuri-, spordi- ja külaelukomisjoni koosolekul oli päevakorras kaks punkti: valla aukodaniku nimetamine ja külade toetamise korra muutmine.

Ene Preem esitas Väike-Maarja Valla Aukodaniku kandidaadiks endise kauaegse Kiltsi kooli direktori ja A. J. von Krusensterni nim MTÜ juhi Lembit Keeruse, kelle pikki aastaid kestnud missioonitundest kantud tegevus Kiltsi lossi tutvustaja ja reklaamijana ning A. J. von Krusensterni pärandi säilitaja ja eksponeerijana peaks olema paljudele eeskujuks. Komisjon toetas ettepanekut nimetada Lembit Keerus valla aukodanikuks.

Teise päevakorrapunktina arutati külade toetamise korra muutmist. Ene Preem selgitas, et määrukses vajavad korrigeerimist §3 lõige 1, mis sätestab, kellele tegevustoetust antakse,

ja §5, kus on vaja põhjalikumalt paika panna toetuste taotlemise menetlemine ja toetuste eraldamine. Otsustati ära kuulata külade ümarlaua ettepanekud ja veebruarikuu komisjoni koosolekul nimetatud teemat uuesti käsitleda.

Koosoleku lõpus jagati infot külade ümarlaua toimumise ja lähiaja ürituste kohta, arutleti komisjoni tegevuse kajastamist valla infolehes.

Komisjoni koosolekul osalesid Siret Stoltzen, Ene Preem, Marju Metsman, Vallo Taar, Aare Prants, Ants Rikberg, Merike Hövelson, volikogu esimees Olev Liblikmann ning kultuuri- ja spordiosakonna juhataja Ilve Tobreluts. Puudusid Jaak Läänemets, Jaanus Kaare ja Raivo Tammus.

Järgmine koosolek toimub 8. veebruaril.

**Ene Preem
Komisjoni aseesimees**

Tutvustame uusi töötajaid

Alates 3. jaanuarist töötab Väike-Maarja vallavalitsuses arendus-ettevõtlusnõunikuna ENE PREEM.

Tema peamised tööülesanded on valla arendusalaste projektitaotluste koostamine ja projektide juhtimine, valla arengukava ja arengustrateegia koostamise protsessi juhtimine, era- ja kolmanda sektori projektide kirjutamise ja juhtimise alane nõustamine, küla liikumise arendamine vallas ning tegelemine ettevõtlusalaste küsimustega - info edastamise, esmase nõustamise, koolituste korraldamise ja valla ettevõtlustoetuse protsessi juhtimisega.

Ene Preem sündis 1966. aastal Rakkes, on lõpetanud 1985. aastal Rak-

ke Keskkooli ja 2004. aastal Lääne-Virumaa Rakenduskõrgkoolis raamatupidamise eriala, tegutsenud aastaid erasektoris.

Ene on abielus, peres on täiskasvanud tütar ja poeg. Vaba aeg kulub vabatahtlikule tööle. Ene on MTÜ Nelikand juhatause esimees, Simuna Naisteklubi juhatause liige, MTÜ PAIK hindamiskomisjoni ja kohaliku omaalgatuse programmi maakondliku komisjoni liige ning kuulub loodava Lääne-Virumaa kodanikeühenduste ümarlaua initsiatiivgruppi. Kui vabatahtlikust tööst aega üle jääb tegeleb ta kodupaiga ajaloo ja sugupuu uurimisega.

Hinnakirja kinnitamine

Otsustati kinnitada Väike-Maarja Õppekeskuse täiendõppeosakonna poolt korraldatavate kursuste hinnakiri alljärgnevalt: T-kategooria mootorsõidukijuhi koolituse osalustasu - 384 eurot; C1-kategooria mootorsõidukijuhi koolituse osalustasu - 256 eurot; kursuse „Sooma keele algõpetus puhasusteenindajatele“ osalustasu - 130 eurot.

Ettevõtlustoetuse eraldamine.

Otsustati eraldada Alo Ettevõtted OÜ-le ettevõtlustoetust summas 2000 eurot. Alo Ettevõtted OÜ (reg nr 11930647) tegeleb põllumajanduslike abitegevuste osutamisega. Ettevõtte on esitanud taotluse ettevõtlustoetuse saamiseks eesmärgiga soetada vajalikud tööriistad ja läbida kutsealane koolitus.

Projekteerimistingimuste määramine

Otsustati määrata projekteerimistingimused OÜ-le Sternhill hobusetalli rekonstrueerimise projekteerimiseks aadressil Väike-Maarja vald Vao küla Talli.

Sotsiaaltoetuse eraldamine.

Nõustuti lasteaia toiduraha a 1,02 eurot päevas (a 16 krooni) kompenseerimisega 2010/2011. õppeaastal alates 03.01.2011 kuni 30.06.2011.a seitsmele Väike-Maarja valla lapsele. Nõustuti lasteaia kohamaksu a 12,14 eurot kuus (a 190 krooni) kompenseerimisega 2010/2011. õppeaastal alates 03.01.2011 kuni 30.06.2011.a neljale Väike-Maarja valla lapsele. Nõustuti täiendava sotsiaaltoetuse maksimisega eelarve vahenditest 11 taotlejale kokku 1324,51 eurot.

Sotsiaaltoetuse eraldamisest keeldumine.

Otsustati mitte nõustuda sotsiaaltoetuse eraldamisega ühele isikule, kuna isikute pere sissetulek ühe pereliikme kohta on suurem kui 139,01 eurot. Vastavalt Väike-Maarja Vallavolikogu 29.06.2010 määrusega nr 12 kinnitatud “Sotsiaaltoetuste määramise korra” § 8 kohaselt makstakse toetust madala sissetulekuga ja paljulapselisele perele. Madala sissetulekuga pere on pere, kelle sissetulek ühe pereliikme kohta on väiksem, kui pool kehtivast miinimumpalgast (139,01 eurot - 2175 krooni).

Eluruumi üürile andmine

Nõustuti eluruumi üürile andmisega Väike-Maarja alevikus aadressil Aasa 2 korter nr 1 ühele isikule.

Vallavalitsuse materjalid

5. JAANUAR 2011

Valimisjaoskonna asukoha muutmine
Otsustati: 1) valimisjaoskond nr 3 asukohaga Triigi raamatukogus (Triigi küla), endine asukoht Triigi spordihoones; 2) anda määrus nr 1 “Valimisjaoskonna asukoha muutmine”.

Vallavolikogu poolt kinnitatud III lisaelarve tulude ja kulude kinnitamine tegevusaladele ja hallatavatele asutustele.

Otsustati: 1) kinnitada Väike-Maarja valla lisaelarvest tulenev tulude laekumine vastavalt lisale 1 ning kulude teostamine vastavalt lisale 2; 2) anda korraldus nr 28 “Väike-Maarja valla 2010. aasta III lisaelarve tulude ja kulude kinnitamine tegevusaladele ja hallatavatele asutustele”.

Ehitusloa väljastamine

Otsustati: 1) nõustuda ehitusloa väljastamisega ühele isikule elamu laiendamiseks Triigi külas; 2) anda korraldus nr 26 “Ehitusloa väljastamine”.

Maaküsimused.

Nõustuti maa riigi omandisse jätmiseks järgmiste katastriüksuste moodustamisega Kiltsi alevikus: Turu tn 10, Jõe tn 2a, Pikk tn 4, Põllu tn 3a. Kinnitati 26 katastriüksuse kohta-aadresside muutmine.

Vallavanema info.

Plaanis on kohtumine AS Hoolekandeteenused juhiga (korterelemu, päevakeskuse, sauna jmt küsimused).

Plaanis on haridusteamaline kokusaamine 18.jaanuaril piirkonna omavalitsusjuhtide ja ministeeriumi esindajaga piirkondliku hariduskeskuse kujunemise teemadel.

12. JAANUAR

Bussiliini dotatsiooni määramine

Otsustati määrata ASle Go Bus Rakvere (registrikood 10085032) bussiliinide nr 39 ja 45 dotatsioon 2010. aasta detsembrikuu eest kokku 137,50 eurot.

Eluruumi eraldamine

Otsustati anda ühele isikule sotsiaaleluruumina üürile Simuna alevikus Pargi 11-1 asuv 10,8 m² tuba.

Sotsiaaltoetuse eraldamine

Nõustuti lasteaia toiduraha a 1,02 eurot päevas (a 16 krooni) kompenseerimisega 2010/2011. õppeaastal alates 03.01.kuni 30.06.2011.a 12 Väike-Maarja valla lapsele. Nõustuti lasteaia kohamaksu

su a 12,14 eurot kuus (a 190 krooni) kompenseerimisega 2010/2011. õppeaastal alates 03.01.2011 kuni 30.06. 2011.a üheksale Väike-Maarja valla lapsele. Nõustuti täiendava sotsiaaltoetuse maksimisega eelarve vahenditest 16 isikule kokku 1624,96 eurot.

Sotsiaaltoetuse eraldamisest keeldumine.

Keelduti sotsiaaltoetuse eraldamisest kahele isikule, kuna isikute pere sissetulek ühe pereliikme kohta on suurem kui 139,01 eurot (mis on suurem kui pool kehtivast miinimumpalgast). Vastavalt Väike-Maarja Vallavolikogu 29.06.2010 määrusega nr 12 kinnitatud “Sotsiaaltoetuste määramise korra” § 8 kohaselt makstakse toetust madala sissetulekuga ja paljulapselisele perele. Madala sissetulekuga pere on pere, kelle sissetulek ühe pereliikme kohta on väiksem, kui pool kehtivast miinimumpalgast (139,01 eurot - 2175 krooni).

Reklaamtreileri paigaldamine
Anti nõusolek Stereomeedia OÜ-le 12.01-23.01.2011.a 6x3 m Keskerakonna reklaamtreileri paigaldamiseks Väike-Maarja alevikus.

Väike-Maarja Hooldekodu töötajate koosseisu kinnitamine.

Otsustati kinnitada Väike-Maarja Hooldekodu töötajate koosseis vastavalt korralduse eelnõule.

Rakvere Spordikooli suvelaagri kooskõlastus

Otsustati anda Rakvere Spordikoolile luba korvpalli õppe-treeninglaagri läbiviimiseks Simuna Koolis ajavahemikul 29. juuli - 5. august 2011.a.

Peremehetu ehitise arvele võtmine, eelnõu volikogule

Otsustati: 1) võtta arvele peremehetu ehitisena Koonu külas mõtteline osa neljakorterilisest elamust (korter nr 2, eluruumi pind 50 m², ehitisregistri kood 108026418); 2) esitada volikogu otsuse eelnõu volikogu istungile.

**19. JAANUAR
Maaküsimused.**

Nõustuti maa munitsipaalomandisse jätmiseks 10 katastriüksuse moodustamisega.

Jäätmeloa taotlusele arvamuse andmine.

Otsustati anda nõusolek Ragn-Sells AS (registrikood 10306958) jäätmeloa taotlusele

Pandivere omavalitsusjuhid arutasid gümnaasiumihariduse arengusuundi

18. jaanuaril toimus Väike-Maarjas Pandivere piirkonna (Tamsalu, Väike-Maarja, Rakke ja Laekvere vald) valla-vanemate ja koolijuhtide ning Haridus-ja teadusministeeriumi (HTM) esindajatega kohtumine võimaliku konkurentsivõimelise hariduskeskuse teemadel Pandivere piirkonnas.

HTMi asekaitsler Kalle Küttise sõnul survet riigigümnaasiumide moodustamiseks ministeeriumil ei ole. Gümnaasiumidevõrgu korrastamist näeb ette uus põhikooli ja gümnaasiumiseadus.

Riik toetab tugevate riigigümnaasiumide loomist ja integreeritud koolide loomist, kus oleks mitmekesine õppesuundade valik, kaasaegne õpikeskkond ning kvalifitseeritud õpetajad, kus on paremad võimalused asustustevaheliseks koostööks, ühiselamu-

kohtade leidmiseks ning personalivalikuks. Nn puhaste gümnaasiumide loomine on kavas maakonnakeskustes. Praegu selleks ministeeriumile soovi avaldanud viis maakonda.

Tugevate riigigümnaasiumide loomine ja integreeritud koolide loomine tuleb kõne alla neis piirkondades ja juhtudel, kus riigikooli loomine on ainus võimalus tagada kvaliteetse ja nõuetele vastava gümnaasiumihariduse kättesaadavus. Ta tõi näiteks Pandivere, Rāpina ja Palamuse-Luua piirkonna.

Pandivere piirkonnas asub neli omavalitsust, kelle territooriumil ja omanduses asub kolm gümnaasiumi (Väike-Maarja, Tamsalu ja Rakke gümnaasium). Kolme kooli peale kolme konkurentsivõimelist gümnaasiumiharidust pakkuvat gümnaasiumi ei saa,

küll on see võimalik moodustada ühe gümnaasiumiharidust pakkuva hariduskeskuse baasil. Selles saaksid õpilased valida erinevate õppesuundade vahel. Küttis tõi näiteks meist rahvaarvult ja territooriumilt mitu korda suurema Soome, kus on vaid sada gümnaasiumi, Eestis aga 230.

Ta soovitas jätkusuutlikkuse mõttes Pandivere piirkonnas tekitada piirkondlik koostöö, arutada õppesuundi, otsida paindlikke koostöövõimalusi, minna Soome teed, kus on loodud koolid-konsortsiumid. Samal ajal tuleks läbi mõelda, millised oleksid Väike-Maarja, Tamsalu ja Rakke gümnaasiumides pakutavad õppesuunad, ühised õpetajad. Seejärel koostada ja allkirjastada ühiste kavatsuste leping.

Hilje Pakkanen

Koolist puudumine uue põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse valguses

Koolis on käidud juba sajandeid ja üks ole sealt ka puudunud kas siis põhjusega või lihtsalt poppi tehes. Kui alustasin oma pedagoogitööd, ei torganud koolikohustuse mittetäitmine eriti silma. Praegusel hetkel on see aga suureks probleemiks. Vesteldes oma ametikaaslastega väidavad kõik, et koolikohuse täitmise ees on probleeme.

Samas ei tea mõned lapsevanemad, mida tähendab koolikohustuse mittetäitmine. Siinkohal väike selgitus, mis tugineb uuele seadusele: „Koolikohustus on kohustus osaleda kooli päevakavas või individuaalses õppekavas ettenähtud õppes, täita õpiülesandeid ning omandada teadmisi ja oskusi oma võimete kohaselt. Koolikohustust ei loeta täidetuks, kui ta puudub õppest mõjuva põhjuseta.“

Kool loeb õppetundidest puudumise mõjuvateks põhjusteks: 1) õpilase haigestumise või arstil käimise (võimalusel leidke aega arstivisiidiks siiski koolivälisel ajal); 2) läbimatu koolitee või muu vääraratu jõu, rasked ilmastikutingimused (pakane, torm); 3) olulised perekondlikud põhjused (NB! Siia alla ei käi väiksemate õdede-vennade hoidmine); 4) muud kooli poolt mõjuvaks loetud põhjused (võistlused, olümpiaadid, jne).

Lapse kooliskäimise osas on suur roll ka lapsevanematel. Kellele õnneks või kahjuks, kuid siiski on lahti kirjutatud ka lapsevanema kohustused, et tagada õpilasele kodupoolne tugi. Vanem on kohustatud võimaldama ja soodustama koolikohustuse täitmist, sealhulgas: 1) looma koolikohustuslikule õpilasele kodus õppimist soodustavad tingimused ja õppes osalemise eeldused; 2) esitama koolile oma kontaktandmed ja teavitama nende muutustest; 3) tegema koostööd kooliga; 4) kasutama meetmeid, mida talle pakub kool või vallavalitsus; 5) pöörduma kooli ettepanekul nõustamiskomisjoni poole.

Vanem peab teavitama hiljemalt õppest puudumise esimesel õppepäeval kooli oma lapse õppest puudumisest ja selle põhjustest. Kui vanem ei ole kooli puudumisest teavitanud, teavitab kool sellest vanemat (telefoni või e-kirja teel). Kui vanem ei ole kooli õpilase puudumisest teavitanud ning koolil ei õnnestu puudumise põhjust välja selgitada, teavitab kool sellest vallavalitsust hiljemalt järgmise tööpäeva lõpuks. Sellisel juhul on vallavalitsus kohustatud korraldama meetmete rakendamise puudumise põhjuste väljaselgitamiseks ja koolikohustuse täitmise tagamiseks. Kool on kohustatud õppest puudumiste üle arvestust pidama ning tegema kokkuvõtte vähemalt üks kord õppeveerandi jooksul ja teavitama sellest vanemat, st et puudunud tunnid kantakse tunnistusele.

Kui koolitöötajal on tekkinud põhjendatud kahtlus, et õpilase puudumise põhjendamisel on esitatud ebaõigeid andmeid, on koolil õigus taotleda vanemalt täiendavaid selgitusi. Andmed õpilaste kohta, kes on ühe õppeveerandi jooksul õppest mõjuva põhjuseta puudunud enam kui 20 protsendist õppetundidest, kantakse Eesti hariduse infosüsteemi alamregistrisse (lühendatult EHIS-sse). EHIS-est saab andmeid nii haridusministeerium, maakonna haridusspetsialistid, omavalitsuse koordinaator.

Arusaamatuste ja probleemide vältimiseks soovitatakse, et lapsevanemad oleksid ise aktiivsemad kooliga suhtlema. Teavitamiseks mooduseid on mitmeid. Kõige mugavam on saata tõend e-Kooli kaudu, sellele ei jää alla ka e-kirja saatmine klassijuhatajale või kooli, samuti on võimalik helistada, saata sõnumeid. Täpsed aadressid ja telefoninumbri leiate kooli koduleheküljelt.

Juhul, kui lapsevanem ei täida oma kohustust, et laps kooli jõuaks, siis

on Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses välja toodud ka karistused. Näiteks võib vanemat karistada rahatrahviga kuni 200 trahvühikut (~800€), kui tema koolikohustuslik laps ei ole kantud ühegi kooli nimekirja või on ühe õppeveerandi jooksul põhjendamata puudunud rohkem kui 20 protsendist õppetundidest. Vanemat ei karistata, kui ta on koolilt või vallavalitsuselt palunud oma lapse koolikohustuse täitmise tagamiseks abi, on kooli või vallavalitsuse poolt pakutud meetme rakendamise eest nõustunud ning ise seal aktiivselt osalenud. Vanemale määratud rahatrahvi võib vanema nõusolekul asendada üldkasuliku töö, kasvatusalase koolituse või lapsega koosteguvusega. Vanem rakendatakse üldkasulikule tööle 10 - 50 tunni ulatuses tööst ja õppimisest vabal ajal. Üldkasuliku töö eest tasu ei maksta. Kui vanem hoidub üldkasulikust tööst kõrvale, pööratakse temale määratud trahvi täitmisele.

Leian, et see on küll väga äärmuslik abinõu, ja loodan siiralt, et seda kasutama ei pea. Seega lapsevanemad - näidake, et hoolite oma lastest ja võtke oma südameasjaks kooli teavitada, kui laps puudub, et vältida ebameeldivusi. Koostöös peitub lahendus!

Puudumistest teavitamise kohta on koostatud ka infovoldik lapsevanematele, mis on saadaval Kiltsi Põhikoolis ja Väike-Maarja valla lastekaitse spetsialistilt.

Uues põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses on veel uusi punkte, millele peaks kursus olema. Loe: https://www.riigiteataja.ee/akt/13332410?leiaKehtiv. Kindlasti soovitatakse puudumiste ja meetmete kohta lugeda Põhikooli- ja gümnaasiumiseadusest järgmist: §9, §10, §11, §12, §13, §14, §35, §36, §37, §38, §58.

Ivika Abner
sotsiaalpedagoog

Õppekeskus sai huviringideks Innovelt toetust

Väike-Maarja õppekeskus sai SA-st Innove toetust 20 554,5 eurot (321 608 krooni) loodus-, robotika- ja tehnikaringi jaoks oma projektile “Robotika, digimatk ja tehnika - innovaatilised huviringid Väike-Maarja õppekeskuses ja gümnaasiumis”.

Uued huviringid on mõeldud õppekeskuse ja gümnaasiumi III ja IV kooliastme õpilastele. Ringitegevus algas k.a algul ja kestab projekti toel järgmise aasta lõpuni.

SA Innove toetas 26 kutsehariduse ning 19 täiskasvanuhariduse valdkonna projekti Euroopa Sotsiaalfondi taotlusvoorst „Õppijakeskse ja uudenudusmeelse kutsehariduse arendamine ning elukestva õppe võimaluste laiendamise”.

Alates 3.jaanuarist asus Väike-Maarja vallavalitsuses sotsiaaltööspsialistina tööle SILVI SIRELPUU.

Oma töökohta ütleb Silvi Sirelpuu järgmist: “Minu esimene tööpäev uue aasta esimesel tööpäeval, 3. jaanuaril oli mulle kui sünnipäevakingitus. 3. jaanuaril 2011, sain nn sünnipäevakingituse. Olen ametis lapsehoolduspuhkusel oleva ametniku Eve Hiitemme asendajana. Minu varasemateks töö- ja ametikohtadeks on olnud Avanduse vald, Väike-Maarja Õppekeskus, viimati Laekvere Vallavalitsus, tööülesanneteks paberite täitmine ning ikka inimestega suhtlemine, võimaluste piires abi andmine, nõu andmine, ärakuulamine.”

Väärt kool Virumaa veerel

Väike-Maarja Gümnaasiumil ja Õppekeskusel valmis läinud aasta lõpus uus arengukava. Selles on kirjas kooli edasised arengusuunad järgneavaks kolmeks aastaks, samuti kooli visioon - “Väärt kool Virumaa veerel”.

Kooli direktor Raili Sirgmet, kes on selle tunnuslause autor ja mida mõtleb koolipere visiooni all?

Väärt kool Virumaa veerel on meie koolide visioon ja ühtlasi koolide tunnuslause. Visioon sai koolirahvaga ühiselt mõeldud ja sõnastatud uusi sihte seades ning koolide arengukava koostades. Oma tegemiste ja tulemustega soovime selle saavutada aastaks 2013. Meie koolide kui piirkondliku hariduskeskuse plaanid numbrite keeles on kirjas arengukavas. Soovin neid pisut kogukonnaga jagada ning vaadata natuke arvude taha.

Piirkondlikuks hariduskeskuseks kasvatakse ning see eeldab kõigepealt õppijaid ja õpetajaid. Inimesed on kõige tähtsamad. Selleks, et inimesed oleksid motiveeritud, peame me personali investeerima, sh võimaldama inimväärsel töötasu ning täiendkoolitust. Kahjuks oleme olnud sunnitud viimase kahel aastal koondama ning ka töötasu vähendama.

Peale inimeste vajame me ajakohast õppekeskkonda ja õppekavasid ning paindlikke õppevorme. Just sellel poolaastal on meil koolides esmaspäeviti arutelud koolide õppekorralduse muutmiseks sh õppekavade koostamine. Mõlema kooli põhidokumendid on muutmisel. Võtmeküsimus on teise taseme hariduse võimalused ehk õppesuunad gümnaasiumi astmes ja kutseõppe tasemel. Võimalused on päris suured, sest teise taseme hariduse, s.o gümnaasiumiastme ja kutseõppe ühendamisel moodulite ja kursuste kaudu on võimalik rakendada seitset erinevat suunda, sh viit gümnaasiumihariduse omandamiseks. Praegu käib koolides töö sotsiaal-, reaali- ja loodusharu ning kutseõppe gümnaasiumis ja gümnaasiumitase kutseõppes rakendamise ees. Loomulikult jääb kutsekeskhariduse ja kutseõppe viiel erialal. Täiskasvanu koolituse raames on võimalus omandada nii üld- kui ka kutseharidust. Nii nagu paljudes teistes koolides, tuleb ka meil rakendada tsükliõpet ja klassideta gümnaasiumi. Kuna sellise süsteemi rakendamine eeldab vähemalt 260 õpilase olemasolu teisel tasemel, siis meie gümnaasiumiastme ning kutseõppurite arvud peaksid jääma vähemalt samale tasemele.

Olulisena oleme märkinud meie koolide väärtusena traditsioone, mille üks valdkond on huviringide töö. Praegu osaleb kooli huviringides 67%

üldhariduse õpilastest ja me soovime säilitada selle samal tasemel. Saavutuseks tuleb lugeda kutsehariduse poolel huviringide käivitamise. Paljud õpilased on aga oma huvidele rakenduse leidnud väljaspool kooli. Tantsu- ja laultraditsioone säilitades võib öelda, et on heameel märkida, et meil soovib tantsu- ja laulupeole minna 122 tantsu- ja laululast.

Juba täna on meil hea uudis edastada: järgneval kahel aastal on meil võimalik nii gümnaasiumi kui ka kutse-kooli pool rakendada täiendavaid innovaatilisi huviringe nagu robotika, tehnika ja digimatk. Kokku saime selleks üle 20 000 euro ESF vahendeid ja selle projekti puhul ei panusta me ise sentigi. Kokku saab selles projektis osaleda 80 õpilast. Projektitöö on üks arenevaldkond ja aitab tuua täiendavaid vahendeid koolide arenguks.

Uued õppekavad nõuavad meil investeerimist ajakohastesse õppevahenditesse ja IT valdkonda. Oleme saanud valmis pikad nimekirjad õppevahendite vajadustest ja nüüd püüame lähema kolme aasta jooksul need soetada. Kutsehariduses hakkab toimuma akrediteerimine, mis tähendab koolituslubade saamiseks suurt tööd õppevahendite ja õppekavade vastavuse osas.

Gümnaasiumi hoonete ja töökoja renoveerimine jääb aastatesse 2011-2012, suur valupunkt on õppekeskuse peahoone olukord. Oleme oma tegemistega paistnud välja nii maakonnas kui riigi tasemel ning tunnustust on saanud nii meie õpilasaed kui ka personal.

Kui eesmärgid on ellu viidud, siis me olemegi Väärt kool Virumaa veerel.

Koolide arengukavaga on võimalik tutvuda aadressidel: http://www.v-m-a-a-r-j-a.e.e/v-m-o-k/Arengukava_111.htm ja http://www.v-m-a-a-r-j-a.e.e/v-m-g-y-m/V-a-i-k-e-Maarja_Gumnaasiumi_arengukav_70.htm.

Väike-Maarja Gümnaasium ja Õppekeskus sai "Eestimaa õpib ja tänab" auhinna

Üldharidusametustest tunnustussüsteemi “Eestimaa õpib ja tänab” komisjon tunnustas Väike-Maarja Gümnaasiumi ja Õppekeskuse tugiteenuste osakonda hea töö eest Õppija arengu toetaja auhinnaga 2010 Lääne-Virumaal.

Väike-Maarja Gümnaasiumi ja Õppekeskuse tugiteenuste osakonda juhib eripedagoog Merle Kiigemaa. Osakonnas töötavad: logopeedid Vilja Kull ja Jana Külmallik ning parandusõppe ja abiõpetaja Luule Klaats.

Tunnustussüsteem “Eestimaa õpib ja tänab” märkab ja tõstab esile üldhariduse valdkonnaga seotud haridusala inimeste tegevust ja väärt ettevõtmisi. Tunnustussüsteem on kahetasandiline: regionaalne ja üleriigiline tasand.

Komisjon lähtus oma töös tunnustusstatuutidest ja tunnustamise üldprintsiipidest: tunnustatakse tegu või tegusid, millele järgneb tulemus, millel on laiem mõju kogukonnale või ühiskonnale; tunnustatakse ja väärtustatakse koostööd; tunnustatakse panust eesti keele ja kultuuri, riikluse arengusse; tunnustatakse tegevuste eest, mis on toimunud kuni viie viimase aasta jooksul; komisjonide töö on paindlik ja sõltumatu.

Auhinnad anti välja viie statuutdis: õppija arengu toetaja auhind, hariduse sõbra ja toetaja auhind, õppeasutuse eestvedaja ja arendaja auhind, loodus- ja täppiseaduste auhind, Eestimaa ja kodanikutunde auhind.

Pidulik üleandmisseremonia toimus 21. jaanuaril Tartus Vanemuise teatris peetud tänuüritusel.

Simuna Naisteklubi suvemeenutus

Õues valitseb tõeline talv. Sügavad lumehanged, pikad jääpurikad, tuisk, sula, libedus, pimedus. Seda, mis moodi näeb välja üks ilus ja päikese-paisteline päev, ei mäleta vist keegi. Kuid see-eest on igal inimesel, kes vähegi labidavart käes hoida suudab, olemas kutselise lumerookija kvalifikatsioon.

Ühel esmaspäeval varahommikul garaažiuks lumehangede alt lahti kaevates kirun lumerookimist ja mõtlen tagasi suvele, murule ja muruniitmisele. No on ikka kena tegevus - annab puha planeerida teist - reede õhtusse või koguni laupäeva. Muru ei kasva sugugi ootamatult nii suureks, et hommikul autoga värvatest välja, tööle ei saa... Samuti pole vaja kolleegile helistada, et näed sihuke lugu: „Jäin heina sisse kinni, jään hiljaks, helistasin mehele, varsti tuleb niidab mu välja... Sa ole hea, vaata, mida mu eest teha saad!“

Nii seal hangede vahel lumelabidaga mütates unistan uuest suvest ja meenutan eelmist. Mõte läheb aia-reisidele. Nimelt on Simuna Naisteklubil kujunenud tore igasuvine traditsioon - külastada kauneid aedu. Algul piirdusime lähimbruse koduaedadega, kuid nagu ütleb vanasõna „süües kasvab isu“. Nüüdseks oleme jõudnud Lääne-Virumaa ilusamatele koduaedadele pilgu peale visata ja kiikame juba linnade parke ja haljasa-lasid.

Meie tubli ja toreda esinaise Reet Maadla juhtimisel ja eestvedamisel koguneme me ühel kindlal kokku-lepitud päeval Simuna rahvamaja ette, nii kolm kuni viis autotäit aiahuvilisi, heatujulisi ja ilusaid naisinimesi, et elada üks päev iseendale. Unustame oma igapäevakohustused ja läheme

naudime silmailu, mida teised on teinud. Aga see on ainult üks päev. Kui reis läbi saab, on kõigil peakesed headest ja ilusatest ideedest pungil ja juba järgmise päeva ennelõunaks on käed aias mullaseks tehtud. Samuti on naised jõudnud jagada oma meesinimes-tele käskusid missugune kivi teise paika tõsta, kust puu välja juurida või hoopis uus istutada.

Möödunud kuumal suvel käisime kaemas Kunda linna keskväljakut ja kauneid koduaedu.

Reisiseltskonna moodustasid Virve, Silvi, Leie, Terje, Maie, Anne, Ene, Mary, Jana, Riina, Reet, Kaja ja Kaarel Gustav. Seal nautisime silma-ilu, mida meile pakkusid väga kaunid ja hooldatud hekid ning hoolikalt põetud ja kastetud muru. Kunda linnas nautisime ka lõunasööki. Üks meie toreda seltskonna liikmetest oli kunagi Kundas koolis käinud - tema jaoks oli see nostalgiline retk. Teist meie grupi liiget tabas aga meeldiv üllatus, sest

meie giidiks linnas osutus tema endine kursusekaaslane Sirje EPA päevilt. Nad polnud kohtunud pea neliküm-mend aastat, kuid hääle järgi tundsid teineteist! Käisime ka kuulsal Kronks-kaldal. Võrratu merevaade! Kohalikest vaatamisväärsustest külastasime ka endist prügimäge, mis on kinni kaetud ja kuhu on ehitatud vaateplat-vorm. Samuti heitsime pilgu peale hüdroelektrijaamale ja vastavatud noortekeskusele. Noortekeskuse hoo-ne ees on väga atraktiivne ja ainulaad-ne mänguväljak.

Edasi sõitsime Mahu külla. Sealse elu-oluga viis meid kurssi proua Maie. Tutvusime Mahu küla-majaga ja -inimestega. Kaesime Mahu küla pärli - perekond Hõimu koduae-da. Selles imelises aias ringi liikudes tekkis tunne nagu ei olekski enam Maa peal, vaid suisa paradiisiaias. Selles aias oli väga palju erinevaid taimeli-

Märt Meos - 130

Olulise panuse Väike-Maarja haridusloosse ja seltsiellu andis Märt Meos. Ta sündis 16.jaanuaril 1881.a. Viljandimaal Tarvatu vallas talupoja peres. Kooliõpetajaks hakkamine oli suuresti paratamatu, sest perekonnas oli kuus poega ja üks tütar. Kõigile isatalus tööd ei jätkunud. Võimaluse riigi kulul hariduse saamiseks andis Tar-tu Õpetajate Seminar. Pärast kooli lõpetamist töötas M.Meos Saaremaal Vana-Löve ning seejärel Viljandi-maal Kärstna ministeeriu-mikoolis. Väike-Maarjasse tuli M.Meos 1907.aastal, mil ta valiti siinse kihelkon-nakooli juhatajaks. Samal aastal surnud Jakob Tamm sai omale väärilise mantli-pärija nii kooli- kui seltsi-töös.

Juba Kärstnas oli M.Meos osa-lenud seltsielus. Väike-Maarjas jätkus tema ühiskondlik tegevus. Ta oli Lae-nu-Hoiuühisuse asjaajaja ja raamatupidaja, Kaubatarvitajate Ühisuse kas-sapidaja ning üks Põllumeeste Seltsi maja ehitamise mõtte algatajaid ja el-luvijaid.

Väike-Maarja kihelkonnakooli juhataja ametisse jäi M.Meos 1919.a. detsembrini. Kuna sama aasta sügisest oli kihelkonnakool muudetud güm-naasiumiks, tuleb M.Meost pidada gümnaasiumi esimeseks direktoriks. 1919.a. kinnitati M.Meos Virumaa koo-linõunikuks. Sellesse ametisse jäi ta 1944.aastani. Nõuniku ülesandeks oli koolitöö üldine juhtimine ja kontrolli-mine. Esiialgu oli olukord hariduses küllaltki trööstitu - koolimajad olid vanad ja remontimata, ei jätkunud õpe-tajaid, kasutati iganenud õpetamisviise. Kõikide nende raskustega tuli tege-leda, lisandusid probleemid lapsevane-matega. M.Meos oli sunnitud nentima: “Loomakasvatuse kõrval, millele suurt rõhku pandi, oli laste kodune kasvatus miskipärast päris unarusse jäetud”.

Seega pidi koolide kontrollimise ja õpe-tajate juhendamise kõrvalt ka vanema-tele loenguid pidama. Trükisõnas ilmu-sid M.Meose metoodilised kirjutised ja õpikud.

Kõigele lisaks jõudis M.Meos tegeleda kooliaedade rajamisega. Väi-kemaarjalastele oli eeskujuks tema enda koduaed.

Tänu oma väsimatule tööle andis M.Meos suure panuse Väike-Maarja ja Virumaa haridusellu. Kõike seda ei hinnatud nõukogude okupat-siooni aastail. 1944-1951 töötas ta Väi-ke-Maarja Keskkooli vene keele õpeta-jana. 1951.aastal tembeldati juba 70-aastane õpetaja kodanlikuks natsiona-listiks, jäeti pensionist ilma ja aeti oma majast välja. Kuni pensionile jäämise-ni 1957.aastal töötas M.Meos Simuna 7-klassilises koolis. Oma maja ja enam tagasi ei saanudki. Viimased eluaastad veetis teenekas pedagoog sugulaste juures Viljandis, kus ta suri 1.märtsil 1967.aastal.

Märt Meose töö emakeelse koo-li loomisel sai vundamendiks tänasele hariduselule.

Reeli Freiental

Erich Meerjat mälestades

07.01.1931 - 13.06.2005

Erich Meerjat mäletavad eakamad maarjalased kui pikka, veidi kühmu hoidva seljaga, tasase ja targa jutuga meest, kes üle 30 aasta kohalikku raa-matukogu juhatas.

Palju aastaid olin ma raamatukoguhoidja kultuuriloolises alevikus. Endist vaimu seal katsuti hoida, siiski rohkem kerkis ausse raha ja rikkus. Tagasivaade, 1986

Tema arukad artiklid ilmusid ikka kohalikus ajalehes, sekka ka rajoo-ni- või vabariiklikes lehtedes. Kirjuta-da oli kodukandi sündmustest, kultuu-riväärtustest ja probleemartikleid ka raamatukogundusest. Alles hiljem hak-kasid leheveergudel ilmuma tema luu-letused. Väike-Maarja muuseum talle-tab tema esimesi luuletusi ja päris suurt fotokogu, sest Erich Meerja üks hobi-dest oli pildile jäädvustada Väike-Maarja elu-olu.

Sa Väike-Maarja ikka püsid meeles, su süli helkjaid mälestusi täis... ...Siit võrsund visa haritlaste sugu, kes oma rahvale nii palju andnud.

Eduard Leppiku järel võib pi-dada Erich Meerjat üheks Väike-Maar-jat kõige põhjalikumalt tundvaks ini-meseks. Tema tõsisem kodu-uurimis-alane töö algas juba 1950-ndate lõpul, kui ta hakkas kodulooalast materjali koguma ja bibliografeerima. Lõpuks kogunes kodulookartoteeki üle 1700 kaardi. Koostatud sai hulk albumeid ja lõigete mappe koduloolistest artiklitest. Tema tegevus Väike-Maarja kultuuri-loo jäädvustamisel oli imetlusväärne, olles samal ajal ka ise üks kultuuriloo teostajatest. Samas oli ta ka väga huvi-tav jutustaja ja ekskursioonijuht. Head tunnid, ootan teid, et jälle minna rearadu käima mõnes meistriteoses. Ah seda sõnamõnu, kirkaid mõttese-oid ja elevusest tulvil kokkupuuteid!

Raamatuga, 1981
Erich Meerja tegevus Väike-Maarja raa-matukogus oli juba tol ajal tähelepanu-

ke, alates eestimaistest talulilledest ja lõpetades eksootiliste ja ekstravagan-sete taimedega. Maitsekalt kujunda-tud istumiskohad, purskkaevud, las-te mänguplatsid ... tegelikult ei ole seda võimalik kirjeldada. Seda peab ise nägema. Igatahes on need inime-sed **väga töökad**.

Pärast kaunist aiaelamust pää-sesime lõpuks ka merre! Nii sooja me-revett kui tol suvepäeval, ei ole mina oma elu sees veel kogenud! Pladista-sime seal seni, kuni kõhud tühjaks läk-sid. Meie ekskursioonijuht Maie palus meid veel enne ärasõitu enda poolt korraks läbi astuda. Veel kord saime meeldiva üllatuse osaliseks: pererahvas oli katnud meile õhtusöögilaua. Meie, näljased nagu hundid, lasime hea maitsta kodus valmistatud jogur-til, soolaheeringal, värskel hapukurgil ja mustal leival. Isegi praegu seda lugu

kirjutades hakkab suu vett jooksma...

Loo kirjapanija nelja-aastane poeg pidas reisi vapralt vastu. Kodu-teel mõnest kenast hoovist mööda sõi-tes juhtis reisseltskonna tähelepanu: „Vaadake seal on ka ilus aed!“

Järgmisel käigul aiatarvete kauplusse olin sunnitud talle ostma väikese metallist aiakäru ja tänava-pühkimise harja. Ja need riistad olid töös kuni lume tulekuni.

Tagasi reaalsusse ehk talve tul-les, soojas köögis kuuma teed juues ja küünlaleegi võbelevat valgust vaada-tes, ei oska veel öelda, kas homme tu-leb jälle lund rookida või pääseb nii-sama tööle. Nädalavahetusel peaks kindlasti suusatama minema, sest talv on ju tore, lumi on nii puhas ja valge ja külm. Suvel, kui on +33 kraadi, siis on tore jälle sellest unistada.

Kaja Põldmaa

Mahu-Kunda kandi kaunid koduaiad

ja tunnustusväärne. Siin toimusid huvitavad kir-jandusõhtud, käis koos kirjandussõprade selts-kond, kohtuti kirjanike-ga, peeti kirjanduskoh-tuid, kirjutati arvutul hulgal tööplaane ja veel rohkem aruandeid, kõik kavandatu sai ju ka ellu viidud. Vähe aega ei võt-nud ka kirjatööd ja uuri-mused, osavõtt kirjan-dusvõistlustest. Üheks põhjalikumaks uurimu-seks võib pidada artiklit “Meie rajoon ilukirjan-duses”, kus tuntud kir-janike loomingust on lei-tud paiku või legende-lugusid Virumaalt. Näi-teks Fr.R. Kreutzwaldi ja M. Underi kirjutised Porkuni preilist, Väike-Maarja aineid leiab Ja-kob Liiva näidendis “Kolmat aega vallava-nem” ja “Onu Anton”. Jakob Tamme inspireeris Ebavere mägi. Veel on ni-metanud oma loomingus Virumaad ja Väike-Maarjat Juhan Liiv, Osvald Too-mingus, Eduard Vilde, Manivald Kesa-maa, Uno Laht, Tõnis Lehtmets, Ott Kool ja teised. Sellegipoolest oli ta murelikult tõde-nud, et:

Vähe sein ma küll raamatuid hoida mõttes ja käes. Rohkem oli sebmist raamatu ümber, ikka oli (kas ka jääb?), tähtsaimaks näitajaks plaaninumber. Ikka küsiti, miks nii väike on hõlve ja kas loetakse igas peres ka põlvest põlve?

Tagasivaade, 1986
Esmakordselt trükiti tema luu-letus ära 1957. aastal.

Sellest ajast ilmub ikka siin-seal igal aastal mõni luuletus või jutuke. Järjest enam võttis ta sõna nii olmelis-tel teemadel kui kirjutas oma südame-valu värssidesse.

Erich Meerja sulest on ilmunud kuus luulekogu: “Tagasivaade”, “Il-mavaatleja”, “Mäe kutse”, “Liivakella helin”, “Päevaring ja tähekiir”, “Õuna-puud üle aia”.

“Erich Meerja oli rahvapoeet selle sõna otseses mõttes - kõrge hingekultuuri-ga aus ja elutark vaatleja,” ütleb tema kohta Urve Tinnuri. Erich Meerja värs-side luulekeele ja kujundite taga on rah-vapärasest ütlemist, elulisi seiku, sõna-vigureid. Ta on ammutanud aimest ko-halikest pärimustest, loodusest, tunneb aukartust elu ja kõige elava ees. Nägemuslik, 1987
Süüts punase raamatu punane tuli, kui Virumaa maastiku lehekülgi liig hoolimatult keerasid kauged, võimukad käed. Põdesid põllud, uinusid õued. Kaevud ja allikad nutsid oma silmad kuivaks vigastatud elusoonte pärast. Mudapõletikus laugude vahelt vaatasid nad järele inimestele, kes suure varanduse otsast kaugemale veerema hakkasid. Mure toonis tumedaks erkpunased koldesuud, krambitas ukсед. Püüdsid siis pinevil linnas ja janusel maal kinnitada kanda vöõras keel ja meel. Rändrahvas pettunud pealegi: piima ja mett siin ei voola. Uued tulijad teel...

Irma Raatma

Lili puhub leegid lõkkele

Lapsed ei ole mitte anumad, mida tuleb täita, vaid leegid, mis tuleb lõkkele puhuda. Nii on öelnud François Rabelais, renessansiaegne Prantsuse luuletaja, preester ja arst.

Väike-Maarja lasteaia õpetaja Lili Guitor särab lasteaiaõpetaja tööd tehes ise ja tema käes lõovad lapsedki leegitsema.

Lili Guitori kõrval hoolitsevad nende 16 kolmeaastase eest veel lasteaiaõpetaja Jaanika Ojalo ja õpetaja abi Elve Nõgene.

Elu siht paigas lasteiaaest

Lili Guitor: Arvan, et asi vist on geeni-des! Juba minu ema oli Väike-Maarja lastesõimes algul kasvataja, hiljem aastaid juhataja. Mina käisin lastesõimes kasvatajatel abis ja suvel asendamas, olin siis vist 12-aastane. Lasteaia olen seotud maast madalast ja sellest on kujunenud mulle südamelähedane töö. Olen kogu aeg lapsi kantseldanud. Kui minult lasteaiaelise tüdrukutirtsuna küsiti, kelleks tahad saada, siis vastasin ikka - lasteiaikasvatajaks! Nii oli kirja pandud ka minu lasteaia lõputun-nistusele. Elu siht oli paika pandud.

Paremat tööd ei olegi! See seisukoht ei ole aegade jooksul muutunud.

Olen ka ise kunagi Väike-Maarja lastaia käinud. Minu tollaegsed kogetud lapse pilgu läbi mälestused aitavad mind nüüd õpetajana oma kasvandikke paremini mõista ja mitmeid tegevusi huvitavamaks muuta. Senini on mul hästi meeles oma lapsepõlve krutskid, lasteaia tegemised ja mängukaaslaste kiiksud, mis tundusid siis põnevad ja palju huvitavamad.

1980. aastal läksin pärast Väike-Maarja keskkooli lõpetamist Rakvere Pedagoogikakooli õppima, sain kohe kolmandale kursusele. Tegin eelnevat kursuste nõutud eksamid ära ja pärast neljanda kursuse lõpetamist hakasingi lasteaiaandusega pihta. Esime-ne töökoht oli suunamisega Vao lasteaeda, kus töötasin kaks aastat, kuid hing ja koduigatsus tõmbasid mind magnetina ikka Väike-Maarjasse. Kui avati uus lasteaed, olingi Väike-Maarjas tagasi. Mulle anti tühi rühmaruum, vajalikud mööblid, materjalid ja muu inventar ning kõige tähtsam - uued kasvandikud! Siiani mäletan enda sisemist ärevust, kõikide laste nimesid, nende iseärasusi, muresid, rõõme ja lastevanematega koostööd.

Edaspidised tööaastad on möödunud kõik siin lasteaia ja kogu aeg ühes ja samas rühmaruumis. Mul on olnud siin õnnelik „tööpõld“ ja toredad töökaaslasel. Hea sõnaga meenutan õpetajat Sirle Aosaart, kellega koos sai palju huvitavat laste jaoks organiseeritud, õpetatud ja kogatud.

Praegu on mul superasjalik, hakkaja ja väga tubli paariline Jaanika Ojalo, kellega rabeleme ühel lainel ja mõistame teineteist poolelt sõnalt. Tihti tuleb ette, et mõtleme samal ajal ka samu mõtteid. Hea paarilisega on tore „tiimitada“, nii et tuled tööle ikka „lusti ja lauluga“. Väike-Maarja lasteaia on hästi toetav ja mõnus kollektiiv. See on suur väärtus, mida tuleb hinnata ja nautida. Seda on meie lasteaia kohta öelnud külastajad teistest lasteaedadest.

Ühel liinil nii laste kui nende vanematega

Lili ja Jaanika on ise kujundanud oma rühmaruumi. Seinad on rõõmsalt värviküllased, üht seina kaunistavad Lili joonistatud pildid. Avarust annab rühmaruumile otsaseina ehitatud trepiku-juline poodium, kus lapsed saavad esinemi-si harjutada ja vestlusringis kõrgustes viibida. Poodiumi astmed on samal ajal kasutatavad suurte sahtlite-na, kus hoitakse väiksemaid lavastus-ja ehitusmänguasju.

Suures rühmaruumis on remondi ajal välja ehitatud eraldi nukku-de magamistuba, kuhu viib veerand korrust ülespoole kolmeastmeline puust trepp. Lastel on võimalus seal ka turvaliselt omaette olla.

Lili: Olse garderoobist saab ust avamata rühmaruumi, sest ust ruumide vahel ei olegi. Selline avatus on mõeldud

paremaks kontakti loomiseks õpetaja-te ja vanemate vahel. Tõmbame nii lapsevanemad ühisele lastekasvatamis-liinile. Meile meeldib, kui ka lapsevanemad tulevad meie mõtete ja tegemis-tega kaasa, annavad omapoolset huvi-tavat nõu. Esmaseks kontakti loomise viisiks on silmside lapsevanemaga, naeratus. Teine inimene tabab ju kohe ära, kas on soov vestelda või ei. Naera-tav silmside on nakkav!

Mõned kasvandikud on ainult veidi aktiivsemad ja avatumad ning soovivad rohkem lähedust ja suhtle-mist. Vägisi ei saa kedagi sülle võtta ja suhtlema sundida. Kui laps tunneb, et ta on valmis sinuga kontakti võtma, küll ta siis kuidagi märku annab. Õpe-taja sisetunne ütleb, kuidas last julgus-tada ja tema soove täita.

Mul pole olnud lemmiklapsi. Pean igat last täheks ja tähtsaks. Mäle-tan peaaegu kõiki oma kasvandikke. Mõni on ka meelde jäänud millegi eri-lisega: nalja tegemisega, vaimukate kommentaaride ja ütlemistega, aruku-sega, tagasihoidlikkusega, näitlemise-ga, mõne krutskitükiga jne.

Rühmatööd kergendavad rühmareeglid

Need on kõigile võrdselt täitmiseks, hoides ära arusaamatused ja kellegi eelistamise. Need annavad ka rohkem kindlustunnet lastes endis. Reeglid on riietusruumi seinal trükitähtedega kir-jas. Kolmeaastased mürsikud teavad neid peast, ilma lugemata. Nad teevad tähtsa näo pähe, veavad näpuga värvi-lisi ridu ja imiteerivad lugemist, jättes mulje, et nad „päriselt“ oskavadki lu-geda.

Oluline on olla lastega ühel liinil

Lasteaiaõpetajal tuleb tihti kä-puli maas laste mängudes osaleda, las-kuda ka vahel laste tasandile, et olla usutavam mängukaaslane, võita sõp-russuhteid ja usaldust. Samas ei tohi unustada täiskasvanu piiri, et olla ees-kujuks, õpetada uusi teadmisi ja kujun-dada positiivset käitumist erinevates olukordades. Näiteks talvel mängisime lumehunnikute otsas ronides, et oleme mägironijad. Kelguga mäest alla sõites vaatavad lapsed täpselt järele, kas õpe-taja oskab ikka pöördeid teha, märkab kaaslasti mäest üles tirida.

Laps õpib mängides

Tead a on, et lapse kiire kohanemine ja edasine toimetulek koolis on otseselt seotud sotsiaalsete oskuste ja positiiv-se enesehinnangu kujunemisega koo-lieelses eas. Et kooliks valmis olla ja selleni jõuda, ongi lasteaia võimalus koguda julgust ja oskust eneseväljen-damiseks, õppida kasutama loogilist mõtlemist ja loovust, endaga igas olu-korras toimetulemist.

Kuidas te seda kõike lastele õpetate?

Ikka mängides, pidudega, õp-pekäikudega, vaatlusi tehes ja katseta-des. Iga koht lapse jaoks kogemusi saada on peod, kus lapsel tuleb end proovile panna suhteliselt võõra selts-konna ees, kogeda julget ülesastumist ja enese oskuste demonstreerimist ka oma pereliikmetele.

Mulle meeldib pidude stsenaariume ja kostüüme välja mõelda. Minu pidude põhielement on loovus. Kuidas pidude ideed sünnivad, on raske öel-da, mõnikord mõnd lugu või fraasi kuuldes, teinekord öösiti. Jaanika mõ-nikord küsib mu une järele tagamõtte-ga, kas mul mõni järjekordne hea idee pole öösel pähe turgutanud.

Ise oleme samuti osalisel näi-dendis, et märkamatul osalisi aidata. Lapsi juhendades teeme endale ka kindluse mõttes spikrid, kuid enne esi-nemist kaovad need tavaliselt suure sahmardamise peale ära ja ikkagi tu-leb iga kord improviseerida. Kui ei pea teksti tsiteerima, siis tuleb kõik palju vabamalt ja loomulikumalt välja. Meie näitemängudes ei tule lastel sõnu ja fraase täpselt pähe õppida, aga nad peavad teema sees olema ja oma sõna-dega vajaliku edasi ütlema. Teemasse sisseminek pole lastele raske. Näiteks mängisime Punamütsikest, seda muinasjuttu on ju kõik kuulnud. Võtsime mõned asjad ja peakatted - kõik muu tuli sujuvalt, lapsed ise mõtlesid sõnad

välja. Tore ja jälle midagi uut!
Kujundab, otsib, meisterdab ise kostüümid ja dekoratsioonid

Kostüümide jaoks pole Lilil ol-nud kahju katki lõikuda isegi mõnd omaenda riideesetki. Nii mõnigi pusa on olnud just õigest materjalist vajalik-ku värvi ja seepärast hea ürituse nimel ohverdada tulnud.

Aastate jooksul kogunenud en-daõmmeldud kostüümideist lausa oma kostüümiladu, mida teisedki kolleegid on saanud kasutada. Terve kastitais loomade peakatteid on ka rühmaruu-mis lastele igapäevaseks mängimiseks. Pesukorvi täis säravaid, läikivaid kar-nevaliriideid sobivad moeetenduseks. Need on lastele eputamiseks ja tralli-miseks - loovust tuleb ju kuidagi aren-dada.

Lili: Kostüüm on tähtis komponent! Kui panen mõne aravõitu või nõrga häälega lapse kaunisse kostüümi, siis ei pane vaataja enam tähelegi lapse nõrka häält, vaid vaatab huviga tege-laskuju- näitleja tegutsemist. Lapselgi on hea ilusas kostüümis oma osa täita.

Kuidas kõige nooremaid lapsi julgustada?

Meie kolmeaastaste jaoks oli jõulupidu esimene suurem pidu, kus nad esinesid. Kõik lapsed ei ole ju jul-ged. Tegime veidi eeltööd, ikka kava-lust appi võttes. Küsisime neilt, kes ta-hab olla superstaar? Kõik tahtsid. Kas superstaarid kardavad ja jooksevad kohe emme juurde? Loomulikult ei karda! Lapsed andsid meile vastuseid, mida tahtsimegi kuulda. Mõned näod kiskusid esinemise ajal küll veidi viri-laks, kuid lapsed olid vaprad, kõik ju tahtsid olla superstaarid!

Sind teatakse kui aktiivset inimest isetegevuses (näiteringis). Kust sa ise esinemisejulguse võtad?

Pealtvaatajad õnneks ei ham-musta ja õigel ajal tuleb ära astuda. Aga improvisatsioon on üks kuldaväärt võte! Kui esimene lause on öeldud, oledki mäel ja tunne tuleb pärast. Pa-bin on siis, kui midagi väga täpset ja sõnasõnalt on vaja tsiteerida. Kui võ-tad kõike positiivselt, siis on ka teised positiivsed. See on nakkav!

Isetegemine on pärit kooliajast, mil sai kogu aeg midagi tehtud - nais-tepoksi, revüüd jm, ikka teistmoodi või midagi sellist, mille peale teised polnud tulnud. Sain siis kooskärdamisest rõõmu tunda ja kui tagasiside oli hea või kiitev, tuli ka julgust juurde.

Sa oled nii kaua lasteaiais olnud, et oled õige inime, kelle käes küsida, mis on lasteaia ja laste juures aasta-tega muutunud?

Aastate jooksul on põhimõtted ja töö olemus ajast aega jäänud ikka samaks - valmista lapsi kooliks ette nii vaimselt kui füüsiliselt. Et lasteaed on alushariduse omandamist võimal-dav õppeasutus, siis käib töö lastega riikliku õppekava järgi. Lapse kooliks ettevalmistamine ei ole ainult tähtede ja numbrite selgekssaamine, vaid ka suhtlemine täiskasvanute ja eakaaslas-tega, võõras keskkonnas toimetulemi-ne, enda eest seismine, erinevate tee-made ja oskuste valdamine, arutlemi-ne, osav liikumine, muusika ja rütmi tunnetamine, ujumisoskuse omanda-mine, looduse muutumise jälgimineja seal orienteerumine jne. Kõik teadmi-seid ja oskused omandavad lapsed mängides. Enam ei nõuta lasteaialt tun-nipaani, kuid teadmiste andmise paga-sit on küll kergitatud.

Lapsed on muutunud kasvult pikemaks. Näiteks see punane kleidi-ke (*näitab*) on olnud seljas kunagi viie-aastaselt, praegu mahub selga kolme-aastasele. Tänapäeval on lapsed roh-ke-m arenenud, nad julgevad oma tõekspidamisi kaitsta ja iseloomuoma-dusi välja näidata. Nad on tugevad isik-sused. Ka lastevanemate teadlikkus on kasvanud, nad on rohkem huvitatud meie tegemistest ja laste arendamisest. Tänu meediale ja muutunud maailma-le on lapsed nõudlikumaks muutunud. Laps ei lepi iga asjaga. See on elus eda-siviiv jõud.

Aja jooksul on eriti palju muu-tunud lasteaia majanduselus ja olmes. 60-70-ndatel kestis riigitöölise tööpäev öhtul kella 18-19-ni, see tähendas las-teaiais tööd kella kaheksani öhtul. Prae-

Lili Guitor ja Jaanika Ojalo poodiumil. Hilje Pakkaneni foto.

gu lastevanematel ja lasteaial enam nii pikki “tööpäevi” ei ole.

Emapuhkust oli vanasti pärast lapse sündi kuni kaks kuud. Seejärel pidi ema tööle minema, et tal ei kat-keks tööstaa- ning teda ei peetaks luu-seriks. Nõukogude aeg väärtustas töö-tavat naist. Kahekuused imikud viidi lastesõime, kus emad käisid võimalu-se korral kiiresti lõunavaheajal oma tit-te imetamas.

Laste vastuvõtmisel lastesõime hommikuti kraaditi ja vaadati spaatli-ga kurku, küsiti kõhu kohta (on kor-ras). Kõik andmed kirjutati üles. Poti-toas oli seinal graafik, kuhu märgiti, mida laps päeva jooksul välja lasi.

Sõimeealised lapsed ei tohti-nud rühmaruumi koduriietega minna. Asutuse poolt olid kohustuslikud va-hetusriided. Tüdrukud kandsid laste-aia kleite, trippidega pihikuid, sukki või põlvikuid, poisid aga traksidega lühikesi pükse ja pikkade varrukatega pluuse.

Lasteaia rühmaruumiks oli üks tuba, kus tehti kõike: magati, mängiti, söödi, lauldi, võimeldi. Lastesõimes oli ainult suurte rühmas eraldi imeväike söögituba.

Lastesõimes tassiti õuest kae-vust kae otsas kogu vajaminev vesi nii kööki, laste pesuruumi kui potitamisu-ruumi. Vesi tuli käsitsi ka pumbata, hiljem saadi majja veetorustik, mis aga kippus talvel jäätuma ja rikki minema.

Tol ajal olid metallpotid ja kuiv-käimlad. Kui pühkimiseks kasutati ko-dudes ajalehetükke, siis lasteaia hanki-s juhataja suure taskustega linnast peopesasuurusi kirjababeripaksusi val-mislõigatud lehti, mida tuli enne kasu-tamist pehmeks kortsutada, et need veidigi midagi imaksid ja peput katki ei kraabiks.

Kui laps kauem puudus, nõuti selle kohta iga kord arstitõendit. See vabastas lasteaiamaksust ja teatud ajal ka analüüside andmisest, mis pidid tõendama, et laps pole vahepeal enda-le mõnd nakkuslikku haigust hanki-nud.

Magamiseks laoti tuba raame täis ja pärast puhketundi virnastati need uuesti seinakappi. See oli üsna raske füüsiline töö ja nõudis oskust mahutada seinakappi terve toatäis magamisraame. Magamise ajal hõiva-sid raamid kogu toa pinna, vabaks jäi ainult kasvataja teerada.

Ruumides oli kõikjal ahiküte. Riideid kuivatati ahju külge haagitud konksude otsas. Lapsed kandsid tol ajal talvel õues villaseid karupükse ja kin-

daid, mis hoidsid lumetükke kinni. Kuigi lapsed kraabiti trepi peal luuaga pealaest jalatallani üle, rippusid lumetükid ikkagi riidel, mis siis ahjusoojas sulasid ja põranda veest lainetama pan-id. Tänapäeva laste riidematerjalid on superhead, tol ajal kandsid lapsed ras-ke voodriga villaseid mantleid ja kasu-kaid.

Kuna telekast sai vähe lastesaa-teid näha, siis käidi teispäeviti kella nelja ajal multifilmiseanssidel. Viie ko-pika eest näidati tunni aja vältel umb-kes 6-7 vene multikat, mis olid ikka õpetliku ja patriootliku sisuga.

Laps õues ja looduses - siingi on ajaga palju muutunud

Aastakümneid tagasi võimal-das metsade lähedus ja rohkus lastel metsas onne ehitada, ronida, oksa mur-da, vabalt liikuda. Metsad kuulusid riig-ile ja keegi ei huvitunud, mis seal pa-rasjagu toimus või kes seal käis.

Praegu viibivad lapsed metsa-des palju vähem. Enam pole alles selli-seid kohti ega metsigi.

Meile meeldib käia lasteaia lähedal asuval Maasikamäel. See on üks põllukivideist ja tugevast maapinnast oaasi meenutav koht keset põldu, kus kasvavad juba noored puud. Hea on vaadata, kuidas lapsed loodust uuriva-d. Nad muutuvad rahulikeks, asjali-keks, omapäi tegutsejateks, katsetaja-teks, uudishimulikeks maailma avas-tajateks. Lapsed tahavad ka ise initsia-tiivi üles näidata, uurida - see on neile väga arendav tegevus. Hoiame neil sil-ma peal. Oleme Maasikamäel näinud linnupes-i, leidnud sisalikke ja huvita-vaid kivikesi. Ma ise olen kivihull ja eks minu väike kiiks ole nakatanud ka lap-si. Maasikamäel laseme lastel ka oma-päi ringi joosta. Enne paneme paika piirid ja reeglid, kuidas ja kus nad lii-kuda võivad. Hüüde peale tulevad kõik vägagi kiiresti õpetaja juude.

Kui ka loodusesse sageli ei jõua, siis liikuda meile meeldib iga päev, kui vähegi ilm seda lubab.

Lõpetuseks

Meele teeb rõõmsaks, kui lapsevane-mad meie tegemiste vastu huvi tunne-vad ja meiega ühes mestis on. Siis on kergem ja toredam lapsi õpetada, kas-vatada, järjepidavust säilitada, tekki-nud probleeme lahendada ja laste kas-vamisest koos rõõmu tunda!

Lasteaed on lahe aeg - ära maga seda maha! Vanemaks saad kogu aeg, tahad või ei taha! Kui ei ole lapseas mängitud ja rapsitud, võime olla vanas eas hoopis üpris lapsikud!

Lili jutul käis Hilje Pakkanen

Arhiiv on ammendamatu. Uusi fragmente Krusensternide puslele

Tähelepanuvääriv teema on Adam Krusensterni enda ning suguvõsaliikmete suhtumine kohalikkude põlisrahvasse XIX sajandil. Ei keskendu pikantsevõitu küsimusele, kas auväärse admiral abiakaasa äkki maarahvaga seotud polnud - selle oletuse eest sain juba ühe peapesu. Siiski on kahtlane, et Juliane Taube sünniaasta. Taubede genealoogia järgi 1784.22.juuni, Krusensternide genealoogias aga 1780.22.juuni, kusjuures vähemalt Rapla kirikuraamatus tema sündi pole kummalgi aastal registreeritud, küll aga on seal ilmselgelt tagantjärele tehtud sissekanne leeritamise kohta. Kuid sünniregistris on 1780.a.22.juunil sisse kantud Ranna Jüri tütar Els, kelle vaderiks on pr Krusenstern, ja sama perekonna vaderiteks on Krusensternid olnud ka edaspidi. Küllap suhtlesid ka lapsed omavahel. Teine huvitav nüanss on see, et Krusensterni fondis Peterburi Sõja-Meremuuseumis leidub Juliane Krusensterni kirjavahetus Kroonlinna nähtavasti alamohvitserina teeniva vennaga - ajal, mil tema GH järgi ainus vend oli ammu surnud.

Adam Johanni ümbermaailma-reisi meeskonnas oli kindlasti eestlane laevaarst Espenberg, kes oli ühtlasi kahe ala-ealisena reisi kaasa teinud Kotzebue kodusõpetajaks ning nende sagedaste tülide lahutajaks. Ta oli meeskonna vanim liige ja kasutas kaunis nahaalselt kapteni soosingut. Seda on humoorikalt kirjeldanud laevaohvitser Löwenstern oma 200 aastat hiljem avaldatud päevikus.

Aga vaatleme veidi teiste suguvõsa liikmete suhteid ja suhtumisi kohalikesse.

„Meie“ Krusensterni onupoeg Karl Friedrich Krusenstern (1769-1847) Hagudist oli Eestimaa maanõunik ja aktiivselt kaastegev talupoegade vabastamisel.

Just temale adresseeris akadeemik K.E. v. Baer oma pahase kirja 25. III 1847, kui uue talurahvaseaduse arutamisel Eestimaa maapäev oli seoses teorendi kaotamisega otsustanud senistest talumaadest enda tarbeks 1/6 ehk kvoodimaa eraldada. Üksikute Maapäeva liikmete, sh Krusensterni vastuseis ei aidanud. Baeri kiri on huvitav, sest näitab, et teda ei pannud muretsama minni talurahva kaotused, vaid kartus, et seni keskviimu soosingut nautinud baltisakslased selle omaenese rumalusest kaotada võivad.

Baer kirjutab, et St. Peterburgis elavaid Eestimaa aadlikke on valusalt tabanud uudis, et pärast pikki vaidlusi on siiski võitnud otsus, 1/6 talumaast mõisnike käsutusse anda ning lisaks ka suvel 1846 ajutiselt tühjad majapidamised äras-tada.

Mõned usuvad, et seda otsust ei kinnitata. Kuigi see oleks parim ja soodsaim lahendus, kardab Baer halvimat, so et see allkirjastatakse vastumeelselt ning umbusklikult. Keisri soosing kas kaob otsekohe või seda õnestatakse seni, kuni see on lakanud. Tulevad kõiksugused õiendamised ja sekkumised, mis võivad põhjustada palju kaeblemist, aga süüdistada saab vaid iseennast.

Et otsuse muutmise pole enam võimalik, tuleb soovida: 1), et 1/6 võõrandamist ei toimuks enne, kui antud mõisas on teorent raharendiga asendatud; 2) et maapäeva enda kaudu saaks valitsusele teatavaks ka vähemuse seisukoht, et kogu võõrandatavat maad ka edaspidi kasutatakse ainult talupoegade (kas mõisasulastena või muul kujul) huvides, ja et valitsus kindlasti teada saaks, et tege-mist oli peaaegu häälte tasakaaluga.

Edasi kirjutab akadeemik, et ta on näinud Krusensterni visandatud protesti kavandit ning palub see teoks teha ja lisada sellele nii tema kui admiral Wrangelli allkirjad, olgu see siis vormistatud protesti või eriarvamusena.

Lõpuks annab akadeemik paha-meelele voli: „Tore, et riütelkonna enamus on valmis oma poliitilist tähtsust minnetama, et end vaid rikastada! Nagu poleks meie saksa institutsioonidel rohkem väärtust kui mõned tündrid enamkogutud kartulit - tore, et enda jaoks tahetaks olla konservatiivne, aga mitte talupoegade jaoks! Tore, et neile räägitakse varjatud vaenlastest, aga tehakse viimastele

mäng nii lihtsaks, kutsudes välja avalikke vaenlasi, sealjuures vaenlasi, kelle pool on õiglus ja ajavaim! Aga asjad käivad kord juba oma rada ning taas leiavad kinnitust ühe väga kogenud riigimehe ning ajalooürija sõnad: Veel kunagi pole ükski poliitiline korporatsioon oma mõju kaotanud teisiti kui omaenese süü läbi.”

Kas tänu Baeri ja teiste mõjukate pealinlaste sekkumisele, aga lõpuks sai seadus siiski vähem drastiline, kuigi see lõpuks ikka kedagi ei rahuldanud ja viis Mahtsa sõjani, millega on omal moel seotud Karl Friedrichi pojad Theodor ning Alexis. Nimelt annab nende kirjavahetus huvitavat lisateavet sündmuste kohta.

Kõige selle tõttu pole vist päris huvitusest tutvuda väljavõtetega EAA-s Krusensterni fondis leiduvatest kirjadest. Need on kirjutatud Mahtsa lähedal asuvas Järlepa mõisast Tiflisis seal tsiviilkuberner Kantseleilemanale töötavale Alexis von Krusensternile, kirjutajaiks ema Sophie Aurora (1785-1879, sünd. v. Pahlen) ja vend Theodor, kes oli kindralkuberner Suvorovi käsundusohvitser.

Need kirjad kinnitavad mõningaid oletusi ja hilisemaid mälestusi, aga ühtlasi annavad teatud pildi mõisnike ringkonnas liikunud kuuldustest ja suhtumistest, olgugi vaid ühe, pealegi suhteliselt talupoja-sõbraliku perekonna pii-rides. Kahjuks pole selles fondis A. Krusensterni vastuseid, nii et me ei tea, kuidas reageeris Eestimaa sündmus-tele Gruusia asehälduri parem käsi.

Mahtsa ülestõus toimus 2. juunil (vkj.). 11. juunil kirjutab Aurora Krusenstern pojale:

Eelmisel nädalal oli meil üsna rahutu. Sõime rahulikult lõunat ega aimanud, millise komplotiga talupojad otse meie naabruses hakkama olid saanud. Nad olid suurel hulgal Mahtsasse kogunenud, seal valitsejale kallale tunginud, kes poole kahe paiku verisena katkibitunud riietega meile jõudis, hirmul ja mures oma naise pärast, kes nädala eest sünnitanud ja sinna maha jäänud. Naine oli aga mehe võitlust pealt näinud ning koos lapse ja teenijaga jalgsi Mahtsast lahkunud, üks kaastundlik talumees oli tal- le hobuse ja vankri laenanud, millega ta täiesti kurnatult meile jõudis. Ta mees aga ei tundnud end meil küllalt kindlalt, vaid põgenes edasi Pae mõisa, kuna talupojad olid ähvardanud ta maha lüüa ja kõikjal üles otsida. See ähvardus viis ara mehikese üsna endast välja.

Tulid ka muud põgenikud, teiste hulgas üks haavatud kurtum, kes oli seal töötanud - ja ilmselt soldatitega kähmlusse sattunud, ta on praegugi meil, püüame teda ravida, nagu oskame.

Rahutused algasid mitmel pool juba ammugi, talupojad nõudsid ägedalt oma arvatavaid õigusi ega pööranud tähelepanu keelutustele oodata, kuni õige aeg kätte jõuab; nad arvasid, et mõisnikud varjavad nende eest keisri käsku ning tahtsid toore jõuga oma õigust saavutada. Tõenäoliselt polnud puudust ka kuregelikest subjektidest, kes neid vägivallale kannustasid. Paljudes kihelkonnas mõisates olid härrased sunnitud sõjaväe toetust paluma, kuna nad [talupojad] täiesti sõnakuulmatuks muutusid ja enam mingit tegu ei teinud. Niisiis olid mõned sotnjad välja toodud ja ühes mõisas oli neid vastavalt karistatud. See ajas teised ümbruskonnas marru. Oli teada, et Mahtsasse tuleb 60 sõdurit ja võis arvata, et nüüd võib rahulik olla, aga neile 60-le tungisid talupojad kallale, löid nad põgenema, võtsid neil püssid käest ja tapsid mitmed ära. Ka hulk talupoegi jäi maha ja ühe vaese ohvitseri löid nad haledal vapustaval kombel surnuks ning jooksid laiali. Mass aga rüüstas maja ning pistis selle põlema, tuleroaks läks elumaja, tall ja ait, enne aga olid nad viinavaadid välja toonud, jõid ja lõhkusid, mida ära juua ei suutnud. Naised rakendatud vankritega vedasid minema kõik, mis jaksasid, ja peksid puruks, millest jõud üle ei käinud. Lühidalt, Mahtsa oli kohutav hävitustöö, sama ähvardasid nad teha ka Atla ja Maidla mõisaga, ainult nende elajalik purjusolek takistas neid oma kavatsust kohe teoks tegemast, meie õnneks, sest palju igasugu rahvast oli koos lähe-

dalt ja kaugelt ning nagu kirjutatakse ja nagu näitab uurimine, on see talupoegade ammu ette valmistatud plaan olnud, ennast vabaks ja maa isandaks teha, kusjuures nad lootsid oma olulisele ülekaalule. Muidugi telegrafeeriti Peterburi, sõjavägi tuleb korda looma, aga kui talupoegadel peaks tösi taga olema, on neil igatahes ülekaal, aga puuduvad korralikud juhid ja vastav relvastus. Neil olid kaikad, sõnnikuhargid jmt., nende seas on palju puhkusele lastud soldateid. Paljud on kinni võetud ja uurimine ei lõpe niipea. Peaks meid sõdureist säästetama, need ajavad talumehed iseäranis vihale. Pae mõisas on aga 200 meest, ka seal tõrguti tööd tegemast, mida meil veel pole juhtunud, kuigi neilgi ei puudunud tahtmine oma kohustustest keelduda.”

Kirjale 22. juulist on lisatud leht, et jutustada, kui rahutu siinses provintsis talurahvas on. On alanud palju arreteerimisi talupoegade seas, aga kellegi üle pole veel kohut mõistetud, seepärast ei olda kohtu tegevusega sugugi rahul; selle asemel, et Mahtsa oleks võinud saada hoiatavaks näiteks ülejäänud talupoegadele, mässavad nad ka teistes paikades väga rahutukstegeval viisil. Kaheksa päeva eest, kui me Tallinnast tagasi pöördusime, kuulsime, et Hiiumaal on sõnakuulmatust üles näidatud (das Gehorsam gekündigt). Sõdurid viidi sinna aurupaadiga. Samal ajal kuulen ma, et kõigis neljas Ees-timaa kreisis on puhkenud rahutused, muuhulgas ka Kolgas, Maardus jne. Muret teeb Palmse [A. Kr. kodumõis - M. S.]. Meil on esialgu rahulik, aga muret teeb tulevik. Kuulda on ähvardusi, et nad tahavad sügisel kõik mõisad rüüstata ja maha põletada ning olevat ka ähvardanud, et jätavad vilja koristamata. Peterburist on sõjaväge palutud ja iga päev oodatakse kindral-kubernerit, kes tahtis Itaaliast tagasi tulla alles oktoobris. Theodor [...] sai talt mõne päeva eest Napolist kirja kibedate etteheidetega, et polnud teda üksikasjaliselt talupoegade ülestõusust informeerinud. Meie kuberner vastu valitses üldine rahulolematust, tõenäoliselt astub ta tagasi, ta on üpris haiglane ja käesoleva olukorra jaoks liialt nõrk ...

9. augusti kirjast:

Taiurahvarahutused levisid võimsalt, nad läksid üsna ülbeks, olevat isegi väljendatud, miks neile nii kaua uut seadust käte ei anta ja üldse, kuidas võidi teha talurahvast puudutav seadus ilma neilt küsimata, kas nad sellega rahul ja nõus on. Kõik on veendunud, et kõik need jutud, mis niipalju häda on põhjustanud, pole nende endi peast võetud ja et halvad inimesed on teinud kõik võimaliku selle ülestõusu esilekutsumiseks. Praegu otsitakse ühte meest, kes paljudes kohtades prohvetina üles on astunud, jutlustanud ja piiblit seletanud, esinesed üsna vagalt ja tagasihoidlikult, aga talurahvaga hoopis teist juttu rääkinud ja neile igasugu mõtteid sisendanud, nagu peaksid nad oma õigused ja maaomandi maksma panema. Sealjuures on tal palju raha olnud, millest järeldatakse, et teda kurjal eesmärgil ära kasutati, sest see valeprohvet on tuntud kui vaene rätsep ja on praegu kadunud. Ükskord saadeti ta kui kahtlane isik küll kubernerit ette, kes aga las- kis end vagade juttudega ära petta ja mehe vabapassiga minema lasi. Selle peale ollakse väga pahased ...

23. august:

Uurimisel ei paista lõppu. Karistajaid on palju kohale tulnud, aga mässujuhtide üle pole veel kohut mõistetud, aina uusi asjaolusid tuleb välja. Homme sõidab Theodor jälle Tallinnasse. Suvorov tuleb siis ka Riist sinna ja kavatsesid jääda terveks kuuks. 2. septembril tuleb kokku maapäev, seal kavatsesid otstarbekaid muudatusi seaduses ette võtta. Annaks jumal, et nad teeksid midagi mõistlikku, praegu sisaldab see seaduseraamat niipalju arusaamatut ja ebamõistlikku nii talupoegade kui ka mõisnike jaoks.

3. veebruar 1859:

Mahtsa lugu on nüüd ära otsustatud ja nädala pärast lähevad vaeses süüdlased sõjaväe saatel Mahtsasse, kus otsus täide viiakse. Kadalipp, ka kergemad karistused ja siis Siberisse, osalt asumisele, osalt

kaevandustesse, vastavalt süüle; vaeste pimestatud inimeste järele karistamine, seal pole ainult Mahtsa talupojad, vaid veel rohkem ümbruskonnast Pealt vaatama on käsutatud talupojad kõigist mõisatest, ka Järlepast.

Vend Theodori kirju on üldse vähem, veel vähem ja lühemalt on neis juttu talupoegade, siiski väärivad needki repliigid tähelepanu. 13. augusti kirjas teatab ta, et on juba kaks nädalat Tallinnas, kus asub Napolist tagasi rutanud kindralkuberner Suvorov, et talurahvaküsimus käsile võtta.

Paljudes mõisates olid rahutused ses mõttes, et keelduti tege-mast teatud abitegu, aga politseimeetmed on kõik jälle rööpasse viinud, piisas vähesest sõjaväest ja kaskatetest. Suvorov sõitis pea kogu maa läbi, ma olin koos temaga ja võib loota, et arusaamatused on lõppenud, oleks kurb, kui meie uue seaduse kehtestamine, mis ju talupoegade heaks on mõeldud, edasist sõjaväe toetust vajaks.

25. september 1858:

Mahtsa lugu pole seni lahendatud, ta nõudis üsna pikaks veninud eeluurimist, mis on peaaegu lõpule viidud, praegu peab siis otsuse langetama, mille täideviimiseks ka Suvorov taas siia ja siis edasi Peterburi kavatseb sõita. Hädavajadusest tingitud venitamine on andnud põhjust muudeks korratusteks, teo- ja töötegemisest keeldumiseks mitmeis paigus, kus kõikjal toodi ette Mahtsa ekstsessi karistamatust. Suvorovi ringreis, millel ma teda saatsin, on väga head mõju avaldanud, enam pole kuulda mingitest korratustest, kõiki töid tehakse tõrkumata.

Meie, mõisnikud oleme praegu ülepea ametsis rendilepingute kavandamisega, millest mõlemal poolel kasu oleks. Usun, et mul Järlepas läheb see korda, aga talurahva suuremal, vaesemal osal on rahapuuduse tõttu vaevalt võimalik rendisuhtesse astuda ning nad jäävad eelistama teorenti.

14. veebruar 1859:

10. veebruaril toimus Mahtsas juunipahanduse põhjustajate sõjakohtulik ekskursioon, hoobid langesid pehmelt, nii et kõik karistatud olid järgmisel päeval võimalised tagasimarsi läbi tegema, et siis kaugele teele asuda.

Need sõnumid ei vaja erilisi kommentaare, kinnitavad aga, kui nii võib öelda, et talurahvaliikumisel olid oma ideoloogid, kes saavutasid vastukaja ka massides. Kui võrd Theodor Krusenstern läheduse tõttu kindralkubernerile pidi uurimisega hästi kursis olema, on ema andmed talurahva meeleoludest ja “valeprohvetist” vaevalt ainult ärahirmutatud mõisnike vaimusünnitus. Ässitajatest ega kavatsusest minna ka Atla ja Maidla peale pole kohtumaterjalides sõnagi, küll aga on viimasest räägitud sajandi lõpul kirja pandud mälestustes, millesse uuri-jad on suhtunud mõningase kahtlusega.

Taoliste tõsiasiade selgitamine, eriti aga Peterburi informeerimine neist, oli kõigepealt vastukarva mõisnikele, kes iga hinna eest tahtsid pisendada sündmuse tähtsust ja säilitada endamaalitud pilti eesti maarahvast kui tuimast, tõrksast, joomalembesest massist, kes pole võimeline arukalt tegutsema ega end juhtima. Ei tohi unustada, et Venemaal oli kolme aasta eest troonile tõusnud Aleksander II, kelle reformimeelsusest kardeti Balti erikorra ja riütelkondade ainuvalitsusele kõige halvemat, ja põhjusega: vene talupoegade pärisorjusest vabastamine tõi kaasa nende esinduse kohalikes omavalitsustes ehk semstvoses, mida balti mõisnikel õnnestus vältida kuni 1917. aastani. Pole ime, et ülepingutatud vedru vallandus 1905. a. nii purustava jõuga.

Üpris huvitavad on Aurora Krusensterni esimeses kirjas mainitud uurimise esialgsed tulemused, millest ei kohtumaterjalides ega mälestustes juttu ei ole, mis aga on liiga sarnased G. Bocki kirjeldusega kolmveerand sajandit varem toimunud (ja isegi sellega, mida me tea-

Ajaloolane Malle Salupere esinemas Kiltis 2010.a sügisel. Foto: Ellu Moisa

me Jüriööst), et pidada seda fantaasiaks. Tuleb taas tõdeda, et oleme ikka veel baltisaksa apologetilise ajalookäsitluse (lätlaste termin) lummuses ning uskudes nende hinnanguid ja kirjeldusi, alahindame tublisti oma esivanemate võimeid ja võimalusi.

Ajaloolastel on termin allikate vaikimine. Seda vaikimist näeme ka Mahtsa sõja mahukates kohtutoimikutes, millest jääb kõlama vahejuhtumi stiihilisus ja juhuslikkus. Uurimist juhtisid küll keskviimu esindajad eesotsas keisri isikliku tiibadjutandi Issakoviga ja pealinna esitati küllalt läbinägelik aruanne, kuid konkreetses kohtumenetluses olid mõisnikel piiramatud võimalused nimistajaid õpetada ja hirmutada, et nad midagi ülearust ei räägiks. Mõndagi sai ka tõlkimisega järele aidata ja omakorda vene keelde tõlkimisega üle siluda. Mistahes organiseeritud ettevalmistuse ilmsikstulek oleks olnud äärmiselt ebameeldiv kohalikele võimudele, aga ka tunduvalt raskendanud kaebeluste olukorda. Niisiis oli varjamine mõlema poole huvides.

Muidugi olid talupoegade lootused ja püüdlused naiivsed, nende välja-vaated lootusetud. Aga nii on see olnud kõigi ajaloo- ja tuntu- ja lüüasaanud rahvaliikumistega Spartacuse aegadest peale. Ometi on neist paljudel, olgu või sellesama Spartacuse ülestõus või Wat Tylori juhitud talurahvasõda 1380.-1381. a. Inglismaal, olnud olulised ajaloolised tagajärjed, rääkimata möödunud ja käesoleva sajandi iseseisvussõdadest. Alati on selle taga olnud vaprate meeleetus, millest saame rääkida ka Mahtsast.

Nagu öeldud, Alexis Krusensterni vastuseid me ei tea, küll on aga samas fondis tema 1872. a. Eestimaa kubernerile saadetud kirja ärakiri palvega informeerida end Ants Tertsise ja tema perekonna asukohast ja olukorrast, kuna sugulastel puuduvad temast igasugused teated pärast 1868. a. jõule. Nad on talle vastust saamata kirjutanud “Toboli kubermangu Omski kreisi Jeltso (?) näidivalla kauplevale talupojale Pjotr Mihhailovitš Markelovile, edasiandmiseks A. Tertsisele.

A. Krusenstern oli selleks ajaks riigisekretärina erru läinud ja Tallin-nasse asunud. Kui ta püüdis Tertsise sugulasi abistada, siis arvatavasti ei suhtunud ta hukkamõistvalt ka viimase tegevusse. Seda pole tunda ka üldtsiteeritud kirjadest.

Alexis Krusensterni vastus Juri Samarinile:

Mahtsa sündmustele järgnes eestlaste ärkamisaeg, mida saksa ringkondades eriti tähele ei pandud - seal oldi ametsis vene ohu tagasitõrjumisega. Ka siin on Alexis v. Krusenstern oma sõna püüdnud sekka öelda.

Eelmise sajandi kolmas veerand oli Eestis huvitav aeg: paralleelselt ja üks-teist eriti segamata arenes kaks ideoloogilist suunda, mis tegelikult õonestasid teineteise jalgealust. Mõtlen siin baltisakslaste ja slavofiilide võitlust balti erikorra ning privileege poolt ja vastu ja teisalt maarahva muutumist eesti rahvaks, mida tunneme ärkamisajana. Mõlema jaoks on

üheks tähtaastaks 1869: toimus esimene üldlaulupidu ja Berliinis ilmus Tartu Ülikooli ajalooprofessori Carl Schirreni (1826-1910) julge ja emotsionaalne Liivimaa vastus härra Juri Samarinile, mis tinnis professori vallandamise ja eluaegse paguluse. Nii sai temast baltisakslaste kangelane ja märter ning tänaseni püsiv sümbol, mida kinnitab seegi, et üks aktiivsemaid baltisaksa teadusseltse Saksamaal on Carl Schirreni selts Lüneburgis.

Juri Samarin (1819-1876), andekas, hea hariduse, laia silmaringiga slavofiil oli Baltikumi asjadega hästi kursis, sest ta oli 1840. aastatel asjaajajana Riias linna valitsemist ning majandamist uuriva komisjoni koosseisus mõnda aega töötanud. Pärast paljastavale Riia kirjade avaldamist oli ta sealt aga rüütelkondade nõudmise! eemaldatud. Oma järjekordse demaršina baltisakslaste vastu avaldas ta 1868 Prahast oma Venemaa ääremaade I ja II Baltikumile pühendatud osa. Väljaande vene keel piiras küll selle levikut nii Saksamaal kui Läänemereprovintsid, tekitas aga siiski tõelise tormi, mida levitatav informatsioon Samarini saksavaenulikkusest ja russifitseerimistaotlustest pigem võimendas. Tegelikult oli kogu Samarini paatos suunatud Balti aadli vastu ja põlisrahvaste kaitseks.

Niisuguses olukorras ilmus 1869.a. mais Carl Schirreni Liivimaa vastus härra Samarinile, mis pani kogu saksa seltskonna kihama, saades nende usutunnistuseks ning võitluslipuks käesoleva sajandi alguseni välja. Seda brošüüri peavad baltisaksa ajaloolased tänini üheks parimaks saksakeelse publitsistika näiteks, Kõigis kõnealuse ajajärgu arvamusvõitlusi käsitlevates teostes ja ülevaadetes iseloomustatakse aga Schirrenit kui esimest võitlejat baltisaksa leeris.

Schirren pole siiski ainus, keda Samarini rünnakud vastama ärgitasid. Nagu selgub arhiivimaterjalidest, olid vähemalt kaks meest temast ette jõudnud. Kuigi nad laiemat kõlapinda ei leidnud, on materjal siiski teaduskäibesse toomist väärt.

Eesti Ajalooarhiivis hoitava Wrangelli perekonnaarhiivi (f, 2057) kõige mahukam osa hõlmab tuntud mere sõitja, Arktika uurija ja riigimehe admiral Ferdinand von Wrangelli (1796-1870) materjale ja kirjavahetust. Selle hulgas on mõned toimikud, mis puudutavad talurahva olukorda Läänemereprovintsidest ja Venemaal, pärisorjuse kaotamisel Venemaal ning slavofiilide ja baltisakslaste poleemikat oma haripunktis, kogutud või kirjutatud admiralide enda poolt, kes pärast erruminekut elas alates 1865.aastast oma Rakvere lähedases Roela mõisas. Üks toimik kannab pealkirja Materjalid Schirreni "Liivimaa vastuse" kohta, milles peale kirjade ja kirjamustandite leidub 24 kvartlehel kalligraafiline koopia venekeelsest avalikust vastusest Samariniile, mis on alla kirjutatud Tallinnas, 25.veebr. 1869, Aleksei Krusenstern,

Nende kahe mehe mõttevahetus baltisakslaste jaoks põletavale päevaküsimuste kohta peaks pakkuma erilisi huvi kui näide küllaltki arvuka balti-saksa päritoluga kõrgete vene riigimeeste hoiakutest 1869.aastal.

Krusensterni venekeelne vastus on suunatud rohkem vene publikule kui oma harva riigikeelt oskavatele kaasmaalastele, Et ta saatis selle talle isiklikult tundmatule Wrangellile, võib arvata, et ta levis neid eksemplare rohkemgi.

Krusenstern arutles hoopis vastupidiselt Schirrenile. Ta tunneb, et tema koos kõigi baltisakslastega on süüdistatav, keda Samarini targalt ja osavalt koostatud süüdistusakt süüdistab kõigis surmapattudes ja inimlike tunnete puudumises, kelle tegelikuks püüdeks on olnud poliitiline eristumine sihiga säilitada see piirkond Saksamaa jaoks.

Kõige olulisem Samarini süüdistustest puudutab talurahvaküsimust, põlisrahvaste olukorda. Selles osas võib sakslastele ilmselt teha mõningaid õigus- tatehteiteid.

12. sajandil hakkasid sakslased rahu- ja armuõpetust levitama tule ja mõõga abil, hiljem tegid nad kõik oma võimu säilitamiseks ja päriselanike orjastamiseks. Viimased püüdis igati võõrale ikkele vastu panna. Sakslasti õigustab vallutatud aladel enesesäilitamise vajadus, võtted olid samad, mis kõikjal noil aegadel. Kohalikud rahvad aga mäleta-

vad ahistamist ja ebaõiglust, mis väljendub usaldamatuses ja vihkamises. Eestlased on valmis uskuma mistahes kuulujutte, aga ei usu härraste ühtki sõna. Selle taha takerduvad kõik viimaste head kavatsused. Krusensterni arvates on tegemist tõepoolest nagu Samarin ütleb karistusega sajanditepikkuse ülekohtu ja hoolimatuse eest, aga see tulenevat pärisorjuse olemusest. Ühe seisuse jagamatu valitsus võib seda ju tõepoolest vahel kallutada tegema otsuseid enda kasuks, aga rahva elu on siiski läinud paremaks...

Samas vaimus, rohkem õigustades kui ümber lükates, on maarahvaküsimusele pühendatud üle kolmandiku kirjutise kogumahu. Schirren ei puudutanud seda üldse, mis oli tema lugejatele muidugi meelepärased. Peaaegu sama palju ruumi pühendab Krusenstern ka vene-saksa suhetele ja vene keele küsimustele Baltikumis, puudutamata sealjuures kinnitatud õigusi, millel põhineb kogu Schirreni usutunnistus. Krusenstern arvab, et kui Vene valitsusel oleks olnud omal ajal eesmärk Baltikum venestada, siis vastavalt tegutsedes oleks see poolteise sajandi jooksul juba toimunud ja enam polekski millegi üle vaielda, Lõpetuseks ütleb ta, et kui Samarini eesmärgiks oli eelarvamusteta, kuid olukordi mittetundvale vene lugejale sisendada järeleost vaesed põliselanikke rõhuvate ja piinavate balti rüütelkondade ja vaimulike vastu, siis on ta eesmärgi hülgavalt saavutanud. Kuid sealjuures ei saa unustada, et pole olemas rahvast, seisust, tegusid või tavasid, mida ei saaks esitada eemaletõukaval moel, kui on veidigi osavust faktide valikul ning kõrvutamisel ja igale nähtusele rämpaste ajendite otsimisel. Tõde ja erapooletus polevat Samariniile üldse korda läinud.

Wrangell vastas pika venekeelse kirjaga, mille mustand on toimikus tervelt viiel fooliolehel. Ta on väga vihane Samarini peale, kes tahtvat ühe hoobiga hävitada kõiki sakslasi Vene Keisririigis, ja kirjutab: Lugesin Teie avalikku kirja korduvalt ja olin hämmastunud Teie targa diplomaatilise tagasihoidlikkuse üle, millega Te püüate juhtida kaitset jultunud valede ja laimu vastu, mis ei vääri ennast õigustavate vastuväidete au.

Ühtlasi juhib ta Krusensterni tähelepanu Peterburi saksa-keelses päevalehes St. Peterburgische Zeitung 21.-23. märtsil ilmunud joonealusele artiklile.

9. aprillil kirjutab Krusenstern, et on jäljoni lugenud ja täiesti nõus selle seisukohtadega. Umbes sama tahtnud temagi väljendada, kuid on autorist veenvuses ja kohalike olude tundmises kaugete maha jäänud. Ta teatab, et jäljoni on kirjutatud hr. Rinne ja ta tegelevat parajasti selle vene keelde tõlkimisega!"

Wrangell oli autori vahepeal juba teada saanud ja talle kirjutatud lootuses, et too oma osavat sulge ka edaspidi publitsistikas kasutab, milleks annab mõningaid näpunäiteid ja saadab ka Krusensterni kirja. Ta usub, et Rinne võiks välja astuda õpilasliku nõudmise vastu nagu peaks riik olema ühtne kõigi osade ühetalulisuse kaudu nagu ka sotsialismimailguse maarahva õnnelikustegemise ihaluste vastu - ilma 50-aastaseid pärgamente appi võtmata.""

Nimetatud ajalehte Tartus ei leidunud, kuid artikkel pealkirjaga Läänemere provintsidest ja allkirjaga Mitte saksa parun on säilinud väljalõigete mapis, mille Wrangell on pealkirjastanud Saksalastevastast ässitust (die Deutschenhetze) puudutavad artiklid 1869.aastast. Artiklis käsitletakse Samarinit nimetamata (tensuur!) peamiselt Baltikumi geopolitiilist tähtsust, keeleprobleeme ja põlisrahva olukorda,

Carl Richard Rinne (1816-84) põlvnes pastoriperekonnast, oli üle 30 aasta Haapsalu supelart ja Põhjaka mõisa omanik Järvamaal, Põhjaltal on ta 13. aprillil kirjutatud Wrangellile. Ta leiab, et Krusensterni kiri on koostatud tippametniku keeles, kes rahulikult ja väärikalt kirjeldab olukorda ja lõpuks avaldab Samariniile tema ninatarkuse eest noomituse. Russifitseerimisküsimus on temas-ki pahameelt tekitanud.

Wrangell pole suhet Rinnega nähtavasti edasi arendanud. 21. mail on ta kelleltki saanud Schirreni raamatu ja kohe seepeale soovivat ta seda välisreisiks valmistavale Krusensternile: 195 lehekülge, millest igauks, koguni iga rida väärib kuldtähtedega äratrükimist ja iga

baltisakslase mälus truu säilitamist. See teos on kahe teraga mõök nagu iga sügav ja haarav tõde, mis põhjalikult meie hukatuseks loodud vandenõu kõige pimedamatesse urgastesse tungib. Autor usub haarava tõsitusega oma sügavaima veendumuse õigsusse.

Krusenstern vastas 31. mail. Ta olevat juba varem kuulnud, et Schirreni teos on ilmunas ja Tallinnas praegu muust ei räägitavatki. Vähesed on seda aga lugenud ja vaid üksikud eksemplariid käivad käest kätte. Siinsetel raamatukaupmeestel seda ei ole ja ma pean lugemise kuni Lüübekisse jõudmiseni edasi lükkama.

Nähtavasti pole Krusestern välismaalt Wrangellile kirjutatud, aga vaevalt suutis ta üldist vaimustust jagada. Oma märkustega kõik räägivad tabas ta naela- pea pihta. Kindlasti oli tollal ja on tänaseni vähe neid, kes Schirreni vastuse tõeliselt läbi oleksid lugenud.. Publik laskis end haarata Schirreni kirglikust veendumusest ega märganudki tema loogilisi nõrkusi, mis Krusensternil kindlasti kahe silma vahele ei jäänud. Kui lähtuda ühest tolleaegsete kohalike saksa parteide iseloomustusest, siis kuuluks Krusenstern nähtavasti kolmandasse, nagu neid on kirjeldanud Ferdinand Wrangell noorem (1844 -1918), kes noore mereväehvitserina 1862-65.a. Tartus astronoomiat õppis, Seda aega käsitlebki mälestuskatkend: Poliitikas oli kalm saksa parteid: konservatiivid, kes taunisid mistahes vormis loobumist linnade ja rüütelkondade dokumenteeritud õigustest; liberaalid, kes taotlesid provintsi korralduse ajakohastamist ühtsuspriintsiibil, säilitades selle eripära; lõpuks oportunistid, tegelikult kaduv vähemus, kes pidasid hädavajalikuks järeleandmisi Vene valitsusele ja vene keele siseseviimist ametiasutustes, et nende järeleandmistega vältida valitsuse kahjulikumaid samme.

Meile peaks aga huvi pakkuma hääli kõigi vaidluspooled tähelepanuta jäänud laagrist, nimelt poliitika subjektiks kujuneva (ise ennast kujundava) põhirahvuse esindaja poolt, Elutark ja sarkastiline Võru tohter Fr, R. Kreutzwald kirjutas akadeemik Anton Schicfnerile (1827-79) 15. mail 1870. a. Peterburi: Nõندانetatud patrioodid - liberaalid ja konservatiivid - on otsekui pimedusega löödud, nad jooksevad vägisi oma hukatusele vastu; tuleval kuu! mängitakse jälle Liivunaa aadlipäeva (mida vulgo nimetatakse maapäevaks!), arvatavasti, et jälle uute rumalustega hakkama saada. Parteid on järsumalt vastamisi kui iialgi varem, sellest hoolimata on aga üks punkt, kus nad võiks koos Heinega öelda: Alles kui me leidsime end poris, mõistsime me kohe teineteist. Selleks sitaseks punktiks on privileegiumid, mis võib-olla oma täies jõus veel mõned aastasadajad päris maailma lõppu eksisteerima jäävad! Siinse aadli hulgas on mõned isna mõistlikud tervete vaadete inimesed, aga niipea, kui privileegiumid kaalul on, siis pole muud kui; Hüvasti, mõistus ja arusaamine! Mõne aasta eest õndsalt suikunud "Dorpater Tagesblai" ja sellesama isa mullu sündinud tütreke "Liivimaa vastus" - näikse pead sootuks segi ajanud olevat. Mis tulipeade askeldamisest lõpuks saab, ei või ette näha, kindlasti aga mitte midagi head, ja mis kõige hullem: viimaks peavad süüitudki kaasa kannatama.

Ütlus pimedusega löödud on tõeliselt tabav: vaidluses, kas eestlased ja lätlased nende edaspidise arengu huvides tuleb muuta sakslasteks või venelasteks, keeldusid eriti kohalikud sakslased kangekaelselt märkamast, et neil polnud tegemist mitte üksikute nooreestlastest ja noorlätlastest ässitajatega, kelle ajalehed T. Schiemanni 1886.a. kurtmise järgi nagu seemned maast kerkisid - autori arvates pole poliitiline ajaleht talurahva jaoks üldse sobiv vaimutoit. Sakste vastas seisib juba väljakujunenud eesti (resp. läti) rahvas oma kirjanduse ja kultuuriga, oma organisatsioonide ja pidudega. Paljudele oli ja jäi see arusaamatuks kuni Vabadussõjani. Muidugi oli ka Wrangell oma aja ning oma ringkonna laps ja Schirren suutis temagi pea segamini ajada.

Malle Salupere

(Avaldanud artikleid saksa-eesti-vene kultuurikontaktide ja -arengute kohta)

Praost emer. August Laumets - 100

August Laumets koos abikaasaga.

14. jaanuar 1911-19. veebruar 1996

August Laumets kasvas üles Tartumaal Kasepää vallas Kükita külas kaupmehe ja väikepõllupidaja peres, kus valitses usuline valjus nii isa kui ema poolt. Varakult harjutati lapsi talutööga.

August Laumets alustas õpinguid Raja külakoolis. Esimene õpetaja oli luuletaja Hendrik Adamson. Koolitee jätkus Mustvee 6.klassilises algkoolis ja Väike-Maarja Ühisreealgümnaasiumis. Kohe gümnaasiumi järel 1929. aastal astus ta Tartu Ülikooli usuteaduskonda.

Lisaks kodusele kristlikule kasvatusesele aitas August Laumetsa usulise arengule kaasa gümnaasiumi usuõpetaja F. Pohlamets, pärastine Lääne-Nigula koguduse õpetaja (1931-1982). Kuid otsus asuda õppima teoloogiat ja mitte arstiteadust küpses A. Laumetsal pärast leeri. Teoloogiaõpingud võtsid aega üheksa aastat, sest neid sundis katkestama lapsepõlvest peale nõrk tervis ja ajateenistus kaitseväes.

Õpetajaameti kandidaadi eksami EELK konsistooriumi ees sooritas A. Laumets oktoobris 1939. Järgnes prooviaasta Mustvee koguduse õpetaja E. Hargi juures, kes tõendas, et kandidaat on kõigis ülesandeis näidanud üles head püüdu ja tahet ning täitnud tema peale pandud kohustusi korralikult. Prooviaasta jätkus Väike-Maarja koguduses õpetaja Johannes Hiiemetsa juures.

Teise konsistooriumieksami õiendas August Laumets headeks hinnatud teadmistega juulis 1940. Sama aasta 6. oktoobril ordineeris piiskop Johan Köpp ta EELK vikaarõpetajaks.

Kui Johannes Hiiemets aasta vahetusel 1940-1941 Väike-Maarja kogudusest lahkus, jäi teda seni abistanud August Laumets üksi kogudust teenima. Ta teenis siin kuni pensionile jäämiseni 1991. aasta jaanuari keskel, kok-

ku viiskümmend aastat. Ametlikult valis kogudus ta õpetajaks 8. novembril 1942. Lisaks andis ta Väike-Maarja algkoolis usuõpetuse ja ajaloo tunde kuni uus võim selle keelas.

August Laumets abiellus 14. augustil 1958 Hellen Kasega. Nende abielu laulatas Rakvere Kolmainu kirikus praost Jaan Varik. Peres kasvasid tütar Eve ja poeg Ülo.

Vanemas põlves lisandusid Väike-Maarja koguduse õpetaja kohustuste abipraosti ülesanded. Kui Jaan Varik praostiametist loobus, valis sinod 22. mail 1975 Virumaa uueks praostiks August Laumetsa. Neid ülesandeid täitis ta halvenevast tervisest ja kõrgest east hoolimata kuni novembrini 1990, sest õpetajate vähesus nõudis seda. Viimased viis aastat pensionipõlvest vee- tis ta oma Väike-Maarjasse rajatud kodus.

A. Laumets on enda kohta öelnud: „Loen end kadestamist vääri- vaks inimeseks, sest ma ei ole suurt saama läinud. Mu isa oli jõukas mees, aga mina ei ole jõukuse hüvesid maitsnud. Ma ei ole ka ametivalikut kahetsenud. Selle ameti voorus on, et mul pole tarvis vankri kallale asuda, kus luik, haug ja vähk korraga ikkes on ning igauks kisub ise poole. Mul ei ole kuhugi kiskuda ja ka ühes suunas ei olnud kelle- gagi minna. Olen elanud nagu Tasuja- aegne vaba talupoeg. Oli aeg, kui sain kuupalga eest osta vaid kilo võid. Alati, kui tee umbseks läheb, leidub äkki mingi lahendus.“

Kui A. Laumetsalt küsiti, mis elule tagasi vaadates on kõige rohkem rõõmu pakkunud, kostis vastus: „Kogudus. Et ka kitsal ja raskel ajal aidati mind, toetati kirikut nii palju, et polnud põhjust kinni panna. On seda vähe? Ja kas see polegi kõige tähtsam? Ja kõige rõõmsam?“

Reeli Freiental

Väike-Maarja muuseumi juhataja

Ajaloolisi tähtpäevi

JAANUAR

3. jaan. 1896 Vao vallas sündis Vabadusristi kavalier kapten **Aleksander Einpalu** (hukkus 1943).
6. jaan. 1921 sündis Väike-Maarjas koolis käinud kunstnik **Ants Viida- lepp**.
7. jaan. 1931 sündis Laekvere Salu- taguse külas luuletaja ja Väike-Maarja raamatukogu töötaja **Erich Meerja**.
13. jaan. 1896 Vao vallas sündis ENSV autotranspordi ja maanteede minister **August Rebanes** (surn. 1967).
14. jaan. 1911 sündis omaaegne Väike-Maarja pastor ja Virumaa praost

August Laumets (surn. 1996).

16. jaan. 1881 sündis omaaegne Väike-Maarja kihelkonnakooli juhataja, Virumaa koolinõunik ja Simuna kooli õpetaja **Märt Meos** (surn. 1966).

VEEBRUAR

6. veebr. 1881 sündis omaaegne Avispea koolijuhataja **August Lepik** (surn. 1955).
9. veebr. 1891 sündis Väike-Maarjas töötanud botaanik **Jaan Port** (surn. 1950).
14. veebr. 1886 sündis tuntud Väike-Maarja seltsitegelane **Karl Kihlefeldt** (surn. 1975).

Algavad suvise koolinoorte laulu- ja tantsupeo eelproovid

Jaanuari lõpul - veebruari algul algasid esimesed eelproovid-ülevaatused, mis kestavad maikuuni. Neis osalevad ka Väike-Maarja rahvatantsurühmad ja laulukoorid, kokku 200 inimest.

Egne Liivalaid, mitme tantsukollektiiviga Väike-Maarja eelproovile Rakverre läheb?

“Väike-Maarja valda esindab XI noorte laulu- ja tantsupeo eelproovides Väike-Maarja Gümnaasiumi neli rühma. Noorimad on õpilased, kes kuuluvad tantsupeol 2.-3. klassi tantsurühmade kategooriasse ja kõige suuremad on gümnaasiumiealised, ehk C-segarühm.

Väike-Maarja Gümnaasiumi algkoolimajast läheb ettelaulmisele mudilaskoor Kaia Klaani juhtimisel ja suurest majast tütarlastekoor Ly Ipsbergiga eesotsas. Lisaks Väike-Maarja pasunakoor ja õpetajate tantsurühm.

Repertuaar on mitmekesine: hõlmab vanu tuntud tantse ja toob rahva ette ka uut, just selleks peoks loodud autoriloomingut. Iga tants, ka kõige lihtsamana tunduv, nõuab noortelt head rütmitunnet, partneriga arvestamist ja ilmekat esitust. Et kõik need koostisosad oleksid tantsus olemas, on vaja palju trenni teha ja esineda. Selle aasta tantsupidu on eriline - toimub ta ju lauluväljakul. See tõmbab veidi kokku peolepääsejate arvu, kuid loodame, et ei muuda midagi aastakümnetega armsaks saanud, Kalevi väljakuga harjunud publiku jaoks.”

Peo moto on “Maa ja ilm”. Toimikond koos tantsupeo kunstilise juhi Mait Aguga on koostanud pikema

Egne Liivalaid möödunudkevadisel rahvantsupeol

peo idee: “Me kõik mõistame ilma läbi oma silmade. Suur on suur ja väike on väike ainult siis, kui suure kõrval on väike.

Väikese inimese maailm võib olla palju suurem, kui suureks saanu oma. Ja üks väga väike rahvas saab olla väga suur, kuigi maa tundub väike ja ilm suur.

Maa ja ilm kohtuvad seal, kus igatsus lõpeb ja armastus algab. Ja igatsusest ilma näha kasvab tahtmine tagasi tulla. Sest ainult siin sünnivad me lood metsast ja merest ja maast ja puust...

Lood, mida olivad hoiavad, tu-

lijad täiendavad ja minejad mäletavad. Suur ilm saab alguse väikesel maal.”

Laulu- ja tantsupeo maakondliku kuraatori Liis Lille sõnul on koolinoorte laulu- ja tantsupeole registreerinud Lääne-Virumaalt 45 laulukoori kokku 1505 lauljaga, 37 tantsurühma 683 tantsijaga, 10 võimlemisrühma 95 võimlejaga ning kaks orkestrit ja rahvamuusikaansambli kokku 92 pillimängijaga.

Peo teine maakondlik eelproov vältab märtsist maini. Pidu toimub Tallinna lauluväljakul 1. - 3. juulil.

Edu ja indu teile, head laulu-, tantsu- ja pillimängusõbrad!

Hilje Pakkanen

Mälestuste kogumine Naiskodukaitse, Kodutütarde ja Noorte Kotkaste kohta

On alanud mälestuste kogumine Naiskodukaitse, Kodutütarde ja Noorte Kotkaste organisatsioonide tegevuse kohta aastatel 1927-1940.

Naiskodukaitse ja Eesti Rahva Muuseumi koostöös toimuva meenutuste kogumise eesmärk on teada saada Naiskodukaitse, Kodutütarde ja Noorte Kotkaste liikmete ja juhtide igapäevase tegevuse, elu-olu ja väljaõppe kohta enne Teist maailmasõda. Alltoodud küsimused on mõeldud aitamaks meenutuste kirja panemisel. Kui te oskate vastata ka vaid ühele alltoodud küsimustest, on teie vastus teretulnud.

1. Kui aktiivsed oldi organisatsioonilises tegevuses?
2. Milliseid üritusi korraldati lisaks väljaõppele (nt peod, loteriid, korjandused, heategevus, loengute pidamine väljapool organisatsiooni, jm)? Mis üritused teile üldse meelde on jäänud?

3. Milline oli ürituste korralduslik pool – kes organiseeris, kus kokku saadi, millest räägiti?

4. Kas tegevusega seoses oli mingeid muresid-takistusi? Kuidas need lahendati?

5. Kuidas tuldi üritustele kaugemalt? Kas NKK, KT ja NK tegevuse raames üldse oma kodukohast kaugemal käidi? Kas on jäänud meelde mõni üle-eestiline üritus, millel naiskodukaitse, kodutütrena või noorkotkanna osalesite?

6. Kust ja kuidas hangiti vormid (kes õmbles, mis materjalist, kas materjale oli erinevaid)?

7. Kuidas ja kas said ringkonnad /jaoskonnad / malevad oma lipud? Mis neist lippudest nüüdseks on saanud?

8. Milline maine oli Naiskodukaitse kohalike elanike hulgas?

9. Kes olid kohaliku Naiskodukaitse jaoskonna liikmed (taluperenaised, õpetajad, kes veel)?

10. Kes olid noorteorganisatsioonides juhid (õpetajad, kaitseliitlased, naiskodukaitsejad)?

11. Mida mäletate Naiskodukaitse, Kodutütarde ja Noorte Kotkaste tegevusest pöördelistel aegadel (1938-1940)?

12. Kas oskate veel midagi meenutada, mida eespool ei küsitud?

Kuna ennesõja-aegseid organisatsioonide liikmeid on jäänud vähe, ootame tänuga ka selliseid mälestusi, mida te olete Naiskodukaitse või noorte kohta kuulnud kelleltki teiselt: oma isalt-emalt, vanaisalt-vanaemalt, sugulaselt, naabril või naabri sugulaselt (need, kes teile mälestusi on jaganud, ei pruugi ka ise olla olnud Naiskodukaitse, Kodutütarde ja Noorte Kotkaste organisatsioonide liikmed). Oodatud on ka ennesõja-aegsete kodutütarde ja noorkotkaste mälestused Naiskodukaitse kohta.

Kui teil on säilinud dokumente, fotosid või muid kirjalikke või esemelisi materjale, oleme tänulikud ka

nende üle.

Kui tunnete mõnda ennesõja-aegset naiskodukaitse või kedagi, kes sooviks NKK kohta mälestusi jagada, aga kui teil endal pole aega või võimalust teda intervjuuerida, siis palume sellest teada anda kas aadressil tartu@naiskodukaitse.ee või telefonil 5113823 (Leane Morits).

Mälestuste kogumine kestab 15. novembrini 2011. Mälestused palume saata aadressile: Eesti Rahva Muuseum Veski 32 51014 Tartu märksõna „Naiskodukaitse”.

Saadetud kaastööd säilitatakse Eesti Rahva Muuseumi arhiivis.

Kristel Kitsing

Teatetantsuga läbi Eesti

Eesti Rahvatantsu ja Rahvamuusika Selts koostöös Rahvakultuuri Arendus- ja Koolituskeskusega korraldab 20.-28. augustini 2011 suuremahulise tantsuprojekti TeateTants 2011, mille käigus läbitakse tantsides 1000 km Eestimaa maanteid.

Teatetantsu eesmärgiks on läbida lakkamatult tantsides ja musitseerides 15 maakonda ning ühendada sel moel Eesti rahvas. Soovime populariseerida rahvatantsu ja -muusikat ning motiveerida tantsijaid, muusikuid ja õpetajaid tegelema rahvakultuuriga. Teatetants on osa Euroopa Kultuuripealinn Tallinn 2011 projektist.

Ettevõtmises osaleb 3000 tantsupaari ja muusikut üle Eesti. Projekti kaasatakse kõik eelnevalt soovi avaldanud tantsu- ja muusikahuvilised.

Korraga tantsib maanteel 1-2 paari, kes jõukohase teekonna läbides annavad teatepulga üle järgmistele tantsijatele. Üks 6-8 paariline tantsurühm läbib 4-7 kilomeetrit ning nende ülesanne on jaotada see 100-150 meetriteks lõikudeks. Tantsitakse lakkamatult ehk 24 tundi ööpäevas, see tähendab, et ühe rühma lõpetamisel alustab kohe teine rühm. Keskmiseks liikumise kiiruseks on arvestatud 5,5 km/h. Teekonnal on plaanitud teha 15 minutilisi liikumispause, tantsides sel ajal

kohapeal.

Rühmad on oodatud oma muusikutega, kuid nende puudumisel pakume võimalust tantsida makimuusika järgi. Selleks valmistame ette plaadid sobiva muusikaga.

Kaheksa ööpäeva jooksul läbitakse põhiliselt riigimaanteid marsruudil Tallinna Raekoja plats - Lagedi - Aruküla - Albu - Ambla - Rakvere - Kiviõli - Jõhvi - Mustvee - Tartu - Antsla - Tõrva - Audru - Virtsu - Kuivastu - Orissaare - Triigi - Sõru - Emmaste - Heltermaa - Rohuküla - Haapsalu - Risti - Märjamaa - Tallinna Raekoja plats.

Lääne-Virumaal on TeateTants pühapäeval, 21.augustil kella 7.36-21.48 marsruudil Ambla (Järva- Lääne-Virumaa piir) - Tapa - Udriku - Kadrina - Rakvere - Sõmeru - Võrkla (Lääne-Viru - Ida-Viru piir)

Tantsima oodatakse täiskasvanuid, alla 16-aastased võivad osaleda ainult koos vanematega. Täpsem info ja registreerimine kodulehel: <http://www.teatetants.ee/>.

Registreerimine on alanud.

Registreerimiseni!

Pilvi Lepiksoo,
TeateTantsu maakondlik juht
325 8037, 5332 4118

Noorkotkad ja kodutütred olid Kärus laagris

4.-6. jaanuarini toimus Kärü küla seltsimajas Simuna rühma Kodutütred ja Noorkotkaste laager, kuhu oli külla kutsutud ka Väike-Maarja rühma kodutütred.

Vastu võttis meid hubane maja koos toredate rühmajuhtide ja teiste abilistega. Esimesel päeval, kui laager avatud ja lipp üles pandud, jagati meid võistkondadeks ja algaski tegevus. Pidime tegema oma võistkonda tutvustava plakati. Seejärel jagati kätte ülesanne, milleks oli näidend tuntud filmi põhjal. Iga võistkonna esindaja valis omale filmi loosiga. Välja valiti “Üksinda kodus”, “Jääaeg”, “Shrek” ja “Nukitsamees”. Rühmajuhtide ettekanda jäi “Nukitsamees”, millega said nad hakkama suurepäraselt. Peale näidendit oli karaoke. Kõigile meeldis kõige rohkem viie poisi ettekanne ja loomulikult ka

tehnikas taldrikuid ja rebimistehnikas mosaiiki, mille teemaks oli “Laager Kärus”. Igal võistkonnal tuli omamoodi põnev mosaiik oma fantaasiaga. Ja loomulikult olid taldrikud ka väga väga ilusad.

Peale lõunat ootas meid õues hulga põnevaid teatevõistlusi, kus sai loomulikult ka palju nalja. Sisse tagasi minnes pidime koostama saja sõnalise jutu, mille esimene sõna oli “laager” ja iga järgnev sõna algas eelmise sõna viimase tähega. Tuli välja päris põnevaid

juttusid ja loomulikult oli ka täiskasvanud juhtide koostatud jutt.

Õhtul õpetas iga võistkond veel teistele kolm seltskonnamängu. Õhtu lõpetas taas disko ja Elleni õpetatud line-tants. Tantsisid nii poisid kui tüdrukud.

Viimase päeva hommikul tegi Sander meile riviõpet, politseis töötav Piret

tegi liiklustunni ja rääkis narkootikumidest.

Tore oli see laager koos toreda seltskonnaga.

Loodame varsti jälle nendega kohtuda.

**Karmen Post,
Väike-Maarja kodutütar**

Karmo esitus, kes tegi Bidpox-i. Nii mõnelgi poisil tundub olema varjatud andeid.

Siis oli väike disko ja järgnes öörahu, sest teisel päeval pidi ootama meid hulga uusi tegevusi.

Teise päeva esmaseks tegevuseks oli käeline tegevus. Tehti salvräti

Mida peaks teadma last ootav ema enda ja oma tulevase lapse hammastest

Meie hammaste tervis algab juba looteas, kui naine kannab last enda sees. Lapseootel naine peab olema oma hammaste ja igemete eest hoolitsemisel eriti hoolikas. Raseduse ajal võib naise tervis, samuti hambad, mõjutada teie lapse tervist. Infektsioonid võivad mängida raseduskomplikatsioonides suurt rolli, kaasa arvatud: nuriisnütused, enneaegsed sünnid (50%) ja teie lapse kasvu-/arengupeatas. Naise suuõõnest pärinevad bakterid võivad tungida läbi vereringe platsentasse, looten, mis mõjutavad veel sündimata last. Raseduse ajal mõjutavad naise keha hormonaalsed kõikumised, mis suurendavad igemehaigustesse (gingiviiti ja parodontiiti) haigestumise riski. Rasedusega östrogeeni ja progesterooni tase suureneb, mis suurendab hambaümbruses elavate bakterite arvu. Igemed on kahjuliku katu suhtes tundlikumad, seepärast on hästi oluline väga hea suuhügieen. Katu (pidevalt moodustuv värvitu kleepuv bakteritekiht) mitte eemaldamine hambaharja ja hambaniidi abil, tekitab igemepõletiku (gingiviiti) ja selle süvenemisel areneb välja tõsisem igemehaigus - parodontiit, mis tekitab püsivaid kahjustusi hambaid paigal hoidvatele igemetele ja luudele. Igemehaiguste sümptomiteks on: hellad, tursunud, punased või veritsevad igemed; halb hingeõhk või halb maitse suus. Raseduse aegne vajadus suhkrurohke toidu järele ning hommikune iiveldus on faktorid, mis suurendavad riski hammaste lagunemise ja igemehaiguste osas.

Kaaries on nakkav haigus, mis võib kanduda teilt üle teie lapsele. Vastsündinud on patoloogiliste bakterite vabad. Bakter, mis põhjustab kaariest, kandub emalt (kellelt iganes) vastsündinule, kui beebit suudelda ja enda

suust lasta käia läbi lutil, beebi söögi nõudel, toidul.

Lapsevanem mängib oma lapse hammaste hooldusel olulist rolli. On tähtis, et säilitaksite lapse entusiasmi ja motiveeritust oma hammaste eest hoolitsemisel. Lapse aitamine ja õpetamine hammaste korralikul harjamisel on ülitähtis, et vältida probleeme hilisemas elus. Seetõttu peaksite käima oma lapsega ka regulaarselt hambaarsti juures kontrollis, kuigi laps ei pruugi midagi kurta. Ainult hambaarst oskab hinnata lapse hammaste olukorda. Teie kui täiskasvanu ülesanne on näidata head eeskuju. Lapsele ei tohi hirmu sisendada ütlusega, et midagi hullu ei juhtu. Siis laps hakkabki kartma. Eelnevalt peaks vanemad kodus lapsega eeltööd tegema, selgitama, mis hakkab toimuma.

Lapse peaks viima esimest korda hambaarsti juurde kontrolli ajavahemikus pärast tema esimese hamba ilumist ja enne esimest sünnipäeva, et avastada võimalikke hammaste, igemete või lõualuuga seotud probleeme. Hambaarsti peaks külastama regulaarselt - iga kuue kuu tagant. Piimahammaste lõikumise vahemik varieerub 4 elukuu ja 3 eluaasta vahel. Meie laste piimahammaste seis on kehv, kuna paljud vanemad ei pea piimahammaste puhastamist harja ja pastaga oluliseks, sest need hambad kukuvad ju nagunii varsti suust välja. Ei mõelda sellele, et laps peab juba sageli enne hammaste vahetumist tunda saama, mida tähendab hambavalu.

Oma osa hammaste kiiremale lagunemisele annab ka lutipudelikaaries, mis saab alguse sellest, et laps jäetakse pikemaks ajaks lutipudelist magusat jooki imema või rind suus mägama. Üldse paljud vanemad lähevad kergema vastupanu poole, et last vai

gistada või premeerida, annavad lastele midagi magusat (komm, mahl, jogurt jne.). Siis hakkavad pisikud hambaid kahjustama. Sellega teevad vanemad oma lapsele karuteene. Kui teie laps vajab voodisse minnes pudelit, täitke see hoopis veega.

Hambaid tuleks hakata puhastama kohe, kui esimesed hambakroonid juba paistavad. Imikute hambapeuks on müügil pehmest kummist sõrmeotsaharjad. Hambapastat pole vaja enne, kui laps õpib välja sülitama, seni tuleks pesta sooja veega. Kindlasti peavad lapsed kasutama just neile toodetud hambapastasid, sest lapse organismi ei tohi fluori liigsel määral sattuda. Piisab hernetera suurusest hambapastast. Vanemad peaksid laste hambaid pesema kaks korda päevas kuni lasteaia lõpuni välja, seejärel, kuni kaheksanda eluaastani, peaksite pidevalt jälgima kuidas nad oma hambaid pesavad, sest laps ise ei saa sellega nii hästi hakkama. Kui jätta laps omapäi toimetama, jäävad suure tõenäosusega tagumised hambad pesemata. Lapsel piisab kahest minutist harjamisest, et hampapiinnad saaksid puhtaks. Valida tuleb pehmete harjastega väike hambahari, mille pea suurus ei ületa hambakrooni kõrgust.

Kunagi pole liiga hilja selgitada lapsele suuhügieeni tähtsust ja õpetada teda oma hammaste eest hoolitsema. Lapsevanem on kõige esimene õpetaja ja inimene, keda laps kõigepealt jäljendama hakkab. Seega sõltub lapse õigete suuhügieeni tavade sisseharjutamine just teist. Kui teie lapse hambad on katki, siis on see teie lohaku ja viitsimatus tegeleda oma lapsega!

Hambaarst Pia Lepiksoo
 A&K Caritas hambakliinik
 Tel. 3255633

Ebavere tervisespordikeskus sai uue rajatehnika!

Rajameister Urmas Kullas uut tehnikat proovimas.

Ebavere tervisespordikeskusele saab jaanuari lõpus uus rajatehnika, mis võimaldab tunduvalt parandada Ebavere suusaradade kvaliteeti.

“Lisaks paranenud radade kvaliteedile võidame aja- ja kütusekulus,” ütles MTÜ Ebavere Tervisekeskuse juhatusesimees Avo Part. “Mulje esimese proovisõidu järel oli võimas!”

Uus rajamasin võimaldab korraga nii lund siluda kui ka klassikajälge sisse sõita. Töölaius on masinal ligi kolm meetrit.

Rajatehnika - mootorsaan, rajamasin ja roomikud ATV-le - saadi projektiga “Tervisespordiradade hooldustehnika soetamine” Leader programmist. Kokku läks projekt maksma 22

811,5 eurot (357 000 krooni), millest abikõlbulik osa oli 20 511,2 eurot (321 300 krooni).

Avo Pardi sõnul saabusid mootorsaan ja roomikud kohale läinud sügisel. Ka rajamasinat oodati enne suusahooaja saabumist, kuid tarne venimise tõttu Ameerikast saabus masin alles nüüd. Vaatamata hilineunud saatetisele rõõmustab tervisespordikeskuse

rahvas uue rajatehnika üle ja kutsub kõiki suusatama. Ebavere tervisespordikeskuses ootavad suusahuvilisi valgustatud suusarajad, dušid, saunad, kohapeal saab suusatehnikat hooldada ja laenutada. Ebavere tervisespordikeskus asub Rakvere-Vägeva maantee ääres ja on hõlpsasti leitav ka kaugealt tulnutele.

Hilje Pakkanen

Gordoni perekool ja PERP lõpetasid

Novembri lõpust kuni jaanuari keskpaigani toimus Väike-Maarjas Gordoni perekooli koolitus, milles osales 15 asjast huvitatut lapsevanemat. Koolituse pikkus oli 24 tundi, kokku saadi kaheksal korral kolmetunnistel sessioonidel.

Perekoolis õpiti praktilise harjutamise, rollimängude, kogemuse analüüsi, lühiloengute ja professionaalselt juhitud rühmatööde ning arutelude abil.

Gordoni perekool on suhtekoolitus, kus lapsevanemad õpivad oskusi, mis arendavad lapse enesedistsipliini, teiste vajadustega arvestamise oskusi, koostöövõimet ja tõstavad lapse enesehinnangut.

Koolitasid Tiit Kerm ja Annely Kaasik Sina ja Mina perekeskusest.

Leie Nõmmiste, mida andis sulle Gordoni koolituse läbimine?

“Ma arvan, et paljud lapsevanemad on leidnud end mõttelt, et ma ei oska oma lapsi kasvatada. Kandan kogu aeg nagu ei taha ja ilusat juttu lapsed ei kuula. Mida küll teha? Minul oli rөөm osaleda 22.novembrist kuni 17. jaanuarini toimunud Gordoni perekoolis Väike-Maarjas, kus ma sain palju häid mõtteid, et parandada oma suhteid lastega. Perekool oli grupitöö põhimõttel ja tegime iga tund mitu rollimängu, kus saime ise oma oskusi koheselt proovile panna ja olla kas laps, lapsevanem või vaatleja.

Mida koolituse lõpupoole, seda nauditavamaks ja emotsionaalsemaks rollimängud muutusid, sest elasime oma rolli sisse ning vanema rollis olles õpitu õige kasutamine tõi tavaliselt ka häid tulemusi.

Mõned põhitööd perekoolist, mis lastega suhtlemisel minule meelde jäid:

- edu saavutamiseks pean ma olema valmis ka iseennast muutma;
- kasvada ja õppida tuleb nii mul kui

lapsel;

- laps on vanema peegel, st muutus lapse hoiakutes ning käitumises algab muutusest vanema hoiakutest ja käitumisest;
- suhtlemise aluseks on aktiivne kuulamine, st ma tõesti tahan teada, mida mulle öeldakse;
- ole alati nii enda kui teiste suhtes aus!

Koolitustel saime teadmised kuulamist, enesavamisest, kehtestamisest ja konfliktide lahendamisest. Selleks, et õpitud oskused täiesti omaseks muutuksid, on vaja neid harjutada vähemalt 1500 korda. Seega on nüüd vaja vaid harjutada, harjutada, harjutada.

Suur tänu headele õpetajatele Annelyle ja Tiitule ning toredale grupile!

Jaanuari kolmel päeval toimus Väike-Maarjas veel teinegi suhtekoolitus - PREP-paarisuhtekoolitus.

Kui Gordoni perekool keskendus lapsevanema ja lapse suhetele, siis PREP-paarisuhtekoolituse siht on aidata edukamalt ühildada pere- ja tööelu. (PREP on ingliskeelne lühend, mis tõlkes tähendab ennetavat programmi paarisuhte tugevdamiseks. Toim.) Grupis omandati oskusi ja teadmisi, mis toetavad toimetulekut peresiseste erimeelsustega ja arendavad oskusi vastastikuse toetuse pakkumiseks kooselus. Sellel koolitusel osales neli paari.

PREP-koolituse omapäraks on, et see ei sisalda grupitööd, kus paarid peaksid omavahelisi asju avalikult arutama või neid teistega jagama. Koolitusel tehtavad paarisuhteharjutused toimusid vaid kahe inimese vahel, kes koos kursusele tulid.

Väike-Maarja valla lastekaitse spetsialisti Tiia Kaselo sõnul on kavas ka edaspidi võimalusel taolisi koolitusi meie inimestele korraldada, kuna tagasiside koolituste läbinutelt oli väga positiivne.

Väike-Maarja muuseum valmistub turismimessiks

18.-19. veebruaril toimub Tallinnas 20. rahvusvaheline turismimess Tourest 2011. Sellel on igal aastal esindatud ka Väike-Maarja muuseum - turismiinfopunkt, kes tutvustab Väike-Maarja huviväärsusi ja võimalusi.

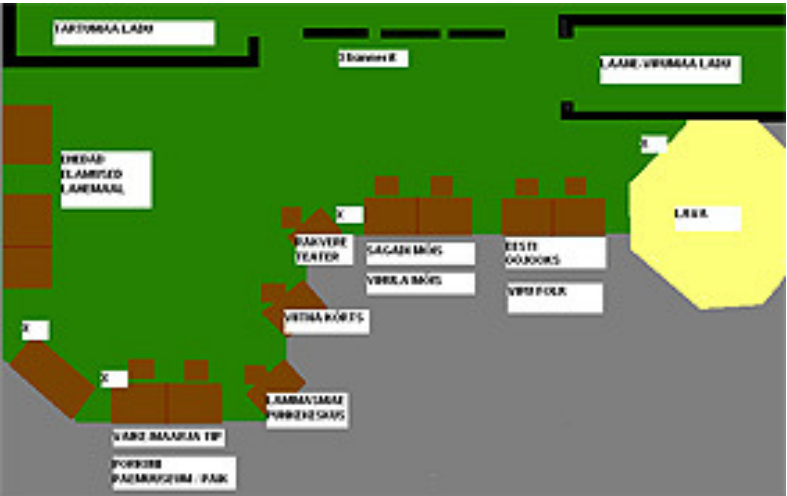
Messile minekuks on ette valmistatud kohalikku ümbrust tutvustavad paketid: “Ringkäik Väike-Maarjas”, “Retk okupatsiooniaja radadel”, “Pikk päev Väike-Maarja mail” (met-savennaretk + ringreis), “Ringreis Väike-Maarja - Rakke mail”, “Ringreis Väike-Maarja vallas Simuna kaudu”, “Kirjanduse ja kunsti radadel”, “Muinasjuturetk lastele” (2 varianti), “Kümne mõisa ring Pandiveremaal”, “Reis Pandivere paeteel” (Tamsalu, Väike-Maarja, Rakke); matkaradadel kuut eri varianti. Osa neist ka inglise keeles. Pakett sisaldab kõiki hindu täiskasvanute gruppidele (20 ja 40 inimest), sama ka õpilastele: giiditeenused, muuseu-

mide piletid, piknik-eined looduses, lõuna- ja õhtusöögid toitlustusasutustes, ööbimised. Samuti on kirjas, kellele on reisirid või käigud mõeldud, kaua aega kulub, palju kulub kilomeetreid bussiga, palju jalgsi. Kõikide pakettide jaoks on olemas voldikud-broshüürid.

Uus on voldik „Anton-Hansen Tammsaare ja Väike-Maarja“. Koostamisel on ühine pakett koos Tammsaare muuseumiga Albu vallas. Uus on ka vaheleht „Kiltsi loss“, mis on mõeldud olemasolevale varem ilmunud Kiltsi mõisa ühevärvilisele voldikule. Vahelehel on kuus värvifotot „uuest“ Kiltsi lossist. Just vastrenoveeritud Kiltsi oodatakse hulgaliselt turiste.

Kavas on messile kaasa võtta ka „Lurich“ ja „Krusenstern“ - noored näitlejad. Neiltki oodatakse messil aktiivset tegutsemist.

Ellu Moisa, turismikorraldaja

Nagu messi plaanilt paistab, on ka seekord Väike-Maarja muuseum koos Porkuni paemuuseumiga kõrvu.

Sündmuste kalender

KULTUURISÜNDMUSED:

Väike-Maarja Valla Raamatukogu fotokonkurss Valge kassi aastast inspireeritud teemadel “Lemmikloomad” ja “Kontrastid looduses ehk ilu ja valu meie ümber”. Tööd oodatud 21.veebruariks Väike-Maarja, Kiltsi, Triigi või Simuna raamatukogusse. Info: Irma Raatma 325 5034

3. veebruaril kell 16.00 kohtub Väike-Maarja raamatukogus luulehuvilistega Urve Tinnuri. Kaasas uued ja vanad luuletused ja lood. Kohapeal saab osta tema luulekogusid.

12. veebruaril kell 13.00 on Väike-Maarja rahvamajas klubi Härmalõng pidu. Info Ville-Markus Kell, tel 326 1837.

23. veebruaril kell 12.00 tähistatakse Väike-Maarja ja Simuna Vabadussõja ausammaste juures Eesti Vabariigi aastapäeva.

23.veebruari kell 20.00 Väike-Maarja rahvamajas Eesti Vabariigi aastapäeva peoõhtu. Tantsuks: Meelis Laido ja Laur Teär. Töötab keldrikohvik. Pilet: 7.-22.veebruari 3 eurot, 23.veebruari 4 eurot. Ostes pileti eelmüügist saab broneerida laua.

25. veebruaril kell 18.00 tähistatakse aktusega Väike-Maarja rahvamajas Eesti Vabariigi aastapäeva. Tehakse kokkuvõtte möödunud aastast, antakse kätte valla aukodaniku ja valla aasta tegija tunnistused ja auhinnad, tunnustatakse aasta õpetajaid, kaunite kodude omanikke, tublisid doonoreid, paremaid sportlasi. Isetegevuslaste kontsert.

12. märtsil kell 13.00 on Väike-Maarja rahvamajas klubi Härmalõng pidu. Info Ville-Markus Kell, tel 326 1837.

SPORDISÜNDMUSED:

25. jaanuaril kell 19.15 kohtuvad Väike-Maarja spordihoones Lääne-Virumaa korvpallimeistrivõistluste Super Kuma meistriliiga II ringis Väike-Maarja ReinPaul ja MHV Consult. Info Ants Rikberg, tel 529 0745.

28. jaanuaril kell 19.00 kohtuvad Väike-Maarja spordihoones Lääne-Virumaa korvpallimeistrivõistluste Kuma Kerge esiliiga II ringis Balti Betoona ja SK Rakke. Info Ants Rikberg, tel 529 0745.

31. jaanuaril kell 18.00 toimuvad Triigi spordihoones valla meistrivõistlused koroonas, III etapp. Info Ants Rikberg, tel 529 0745.

31. jaanuaril kell 19.15 kohtuvad Väike-Maarja spordihoones Lääne-Virumaa korvpallimeistrivõistluste Kuma Kerge esiliiga II ringis Väike-Maarja Gümnaasium ja Balti Betoona. Info Ants Rikberg, tel 529 0745.

1. veebruaril kell 19.00 kohtuvad Simuna spordihoones Lääne-Virumaa

korvpallimeistrivõistluste Kuma Kerge esiliiga II ringis Simuna Artiston ja Tapa Väljaõppekeskus. Info Hillar Kasu, tel 524 8658.

3. veebruaril kell 19.15 kohtuvad Väike-Maarja spordihoones Lääne-Virumaa korvpallimeistrivõistluste Kumake teise liiga II ringis Väike-Maarja Päästekool ja Muuga. Info Ants Rikberg, tel 529 0745

3. veebruaril kell 19.00 kohtuvad Simuna spordihoones Lääne-Virumaa korvpallimeistrivõistluste Kumake teise liiga II ringis Simuna Ivax II ja BC Tarvas/Rakvere SK II. Info Hillar Kasu, tel 524 8658.

4. veebruaril kell 19.00 kohtuvad Simuna spordihoones Lääne-Virumaa korvpallimeistrivõistluste Kuma Kerge esiliiga II ringis SK Rakke ja Määri küla. Info Hillar Kasu, tel 524 8658

5. veebruaril kell 19.00 kohtuvad Simuna spordihoones Lääne-Virumaa korvpallimeistrivõistluste Super Kuma meistriliiga II ringis Simuna Ivax ja Rakvere KJK ViKe. Info Hillar Kasu, tel 524 8658.

6. veebruaril kell 14.00 kohtuvad Simuna spordihoones Lääne-Virumaa korvpallimeistrivõistluste Kumake teise liiga II ringis SK Rakke II ja Rakvere Gümnaasium. Info Hillar Kasu, tel 524 8658

7. veebruaril kell 18.00 toimuvad Tamsalu lasketiirus valla meistrivõistlused laskmises, II etapp. Info Ants Rikberg, tel 529 0745.

8. veebruaril kell 19.00 kohtuvad Simuna spordihoones Lääne-Virumaa korvpallimeistrivõistluste Kuma Kerge esiliiga II ringis Simuna Artiston ja ETR-Builer/KÜG. Info Hillar Kasu, tel 524 8658.

10. veebruaril kell 19.00 kohtuvad Simuna spordihoones Lääne-Virumaa korvpallimeistrivõistluste Kumake teise liiga II ringis Simuna Ivax II ja Rakvere Gümnaasium. Info Hillar Kasu, tel 524 8658

12. veebruaril kell 19.00 kohtuvad Simuna spordihoones Lääne-Virumaa korvpallimeistrivõistluste Kuma Kerge esiliiga II ringis Määri küla ja Väike-Maarja Gümnaasium. Info Hillar Kasu, tel 524 8658.

13. veebruaril kell 14.00 kohtuvad Simuna spordihoones Lääne-Virumaa korvpallimeistrivõistluste Kumake teise liiga II ringis SK Rakke ja Väike-Maarja Päästekool. Info Hillar Kasu, tel 524 8658.

14. veebruaril kell 18.00 toimuvad Triigi spordihoones valla meistrivõistlused kabes, III etapp. Info Ants Rikberg, tel 529 0745.

14. veebruaril kell 19.15 kohtuvad Väike-Maarja spordihoones Lääne-Virumaa korvpallimeistrivõistluste Kuma Kerge esiliiga II ringis Väike-Maarja Gümnaasium ja SK Rakke. Info Ants Rikberg, tel 529 0745.

17. veebruaril kell 19.00 kohtuvad Simuna spordihoones Lääne-Virumaa korvpallimeistrivõistluste Kumake teise liiga II ringis Simuna Ivax II ja Rakvere Ametikool. Info Hillar Kasu, tel 524 8658.

19. veebruaril kell 19.00 kohtuvad Simuna spordihoones Lääne-Virumaa korvpallimeistrivõistluste Super Kuma meistriliiga II ringis Simuna Ivax ja Väike-Maarja ReinPaul. Info Hillar Kasu, tel 524 8658.

20. veebruaril kell 14.00 kohtuvad Simuna spordihoones Lääne-Virumaa korvpallimeistrivõistluste Kumake teise liiga II ringis SK Rakke II ja ABB Kunda/KÜG. Info Hillar Kasu, tel 524 8658.

24. veebruaril peetakse Ebavere teravisespordikeskuses valla suusavõistlusi, tähistatakse vastlapäeva ja kogutakse kilomeetreid üle-eestilisele üritusele “Eestimaa peredega ümber maakerä” Info Ants Rikberg, tel 529 0745.

28. veebruaril kell 18.00 toimuvad Triigi spordihoones valla meistrivõistlused males, III etapp. Info Ants Rikberg, tel 529 0745.

5. märtsil kell 18.00 toimuvad Triigi spordihoones valla meistrivõistlused lauatenнисes, III etapp. Info Ants Rikberg, tel 529 0745.

8. märtsil kell 19.00 kohtuvad Simuna spordihoones Lääne-Virumaa korvpallimeistrivõistluste Kuma Kerge esiliiga II ringis Simuna Artiston ja Ferrel. Info Hillar Kasu, tel 524 8658.

8. märtsil kell 19.15 kohtuvad Väike-Maarja spordihoones Lääne-Virumaa korvpallimeistrivõistluste Super Kuma meistriliiga II ringis Väike-Maarja ReinPaul ja Vinni SK Tammed. Info Ants Rikberg, tel 529 0745.

10. märtsil kell 19.00 kohtuvad Simuna spordihoones Lääne-Virumaa korvpallimeistrivõistluste Kumake teise liiga II ringis Simuna Ivax II ja Tamsalu Los Toros II. Info Hillar Kasu, tel 524 8658.

11. märtsil kell 19.00 kohtuvad Väike-Maarja spordihoones Lääne-Virumaa korvpallimeistrivõistluste Kuma Kerge esiliiga II ringis Balti Betoona ja SK Aaspere. Info Ants Rikberg, tel 529 0745.

11. märtsil kell 19.00 kohtuvad Simuna spordihoones Lääne-Virumaa korvpallimeistrivõistluste Kuma Kerge esiliiga II ringis SK Rakke ja Tapa Väljaõppekeskus. Info Hillar Kasu, tel 524 8658.

12. märtsil kell 19.00 kohtuvad Simuna spordihoones Lääne-Virumaa korvpallimeistrivõistluste Kuma Kerge esiliiga II ringis Määri küla ja ETR-Builer/KÜG. Info Hillar Kasu, tel 524 8658.

15. märtsil kell 19.00 toimuvad Triigi spordihoones valla meistrivõistlused sulgpallis. Info Ants Rikberg, tel 529 0745.

Palju õnne, kallid lõpetajad!

28. jaanuaril lõpetas Sisekaitseakadeemia päästekolledzi päästekooli päästja eriala 27. lend: Ted Abel, Janek Anton, Oleg Gorjatšihh, Jevgeni Ivanov, Aleksandr Jakovlev, Reijo Järv, Martin Michelis, Joonas Poom, Asmo Rebel, Siim Regat, Raino Rimmel, Peeter Sermat, Gert Soomuste, Dmitri Zubov, Vladislav Toompere, Kaido Truupõld, Jannar Ulp, Raigo Urbanik, Raido Vitsmaa, Andrei Vorobjov.

4. veebruaril on Väike-Maarja õppekeskuses lõpuaktus, lõpetab 33.lend.

Koka erialal lõpetavad (40.õppegrupp): Sigrid Kalda, Sander Kütt, Maarja Nikeborn, Jekaterina Nilova, Rivo Rattus, grupijuhendaja Anneli Kütt; (46.õppegrupp): Janar Kose, Kaire Kressa, Tiit Lastik, Kätlin Merila, Kadri

Räis, Aveli Tarkin, grupijuhendaja Airi Püss.

Autotehnika erialal (41.õppegrupp): Marko Hilpus, Jüri Kaskema, Ants Koidu, Andreas Kuldsalu, Rait Nõmmik, Siim Susi, Peeter Vinogradov, grupijuhendaja Ellen Lossi.

Arvutite ja arvutivõrkude erialal (45.õppegrupp): Heigo Allik, Allen Leemets, Sander Pundi, Reimo Ristla, Peeter Terehov, Romet Tiikmaa, Mihkel Viilveer, grupijuhendaja Liina Kungla.

Õnne ametis ja eluteel!

Väike-Maarjas tegutseb töötute tööklubi

Detsembri lõpus läks Väike-Maarja raamatukogus käima töötute tööklubi, kuhu kogunes 14 Väike-Maarja valla 50-aastast ja vanemat pika- ja lühiaegset töötut.

Tööklubi näol pakub Tallinnas tegutsev MTÜ Tugi- ja koolituskus Usaldus võimalust osaleda Euroopa Sotsiaalfondi projektis “Vanemaaliste tööturule toomine sotsiaalse suutlikkuse ja konkurentsivõime suurendamise kaudu” ka meie valla töötutel.

Töötud saavad tööklubis individuaalset psühholoogilist, juriidilist ja karjäärinõustamist. Neile valmib osaleja individuaalne koolitus- ja töökarjäärikava. Vastavalt individuaalsele vajadustele läbibvad töökлубi liikmed arvuti- ja erialakoolituse.

Tööklubi tegevus projekti raames kestab neli kuud. Kokku saadakse kord nädalas esmaspäeviti Väike-Maarja raamatukogus kell 10.00.

Ühe tööklubis käija, Leili Lehtme sõnul on töökлубi kasulik, sest ega kodus istumisega midagi iseene-sest paremaks lähe. Tööklubis käijad on seni õppinud tööleminekuks vajalikke oskusi, nagu näiteks CV kirjutamist, tööintervjuul käitumist jmt. Raamatupidaja kogemusega Leili Lehtme on nimetatud projektis huvitatud lileseadest. “Praegu on lillseade kursustest huvitatud kaheksa töökлубi inimest. Kursus algab aga siis, kui saame kokku ühe grupi jao inimesi, s.o vähemalt 12 inimest. Sama lugu on ka arvuti- ja ettevõtluskoolitusega, mis algavad kohe, kui grupiks vajalik arv huvilisi kokku saadakse.” Ettevõtluskoolitusest olid peamiselt huvitatud mehed. Praegu on ettevõtluskoolituse vastu huvi näidanud neli meest.

Valla sotsiaal- ja tervishoiuosakonna juhataja Ene Kinski sõnul on veel töökлубis mõnde vabad kohad. Kursustega võivad aga liituda kõik 50+ töötud huvilised, ka need,

kes klubis ei käi. Huvilistel palutakse ühendust võtta kas valla sotsiaal- ja tervishoiuosakonna juhataja Ene Kinskiga või tulla esmaspäeval raamatukogusse töökлубi kogunemise algusajaks ise kohale. Infot töökлубi kohta saab Ene Kinski telefonil 32 95 761.

Vallavanem Urmas Tamme sõnul toimus Väike-Maarja vallavalitsuses kohtumine MTÜ Tugi- ja Koolituskus Usaldus esindajate Mari-ka Juuse ja projektijuhi Kati Looga eelmisel aastal. “Koolituskuske esindajad töid meile näiteks, et Tallinnas on nende eestvõtmisel tegutsenud taolised töökлубid juba kaks aastat ja edukalt: iga kolmas töökлубi liige on tööle saanud. Võtsime vallas ideest kinni, kuna ka Väike-Maarja vallas on vanemaalist töötuid, kes vajavad täiendõpet, arvuti- ja erialakoolitust jmt. Vanemaalistele töötutele tuleb kasuks ka eneseseu tõstmine, kuna sageli peavad üle 50-aastased töötud töötõsimisel peamiseks takistuseks just oma vanust. Klubis õppides ja üksteist vastastikku toetades on neil kergem oma hirmudest ja eelarvamustest üle saada.”

“Projekti käigus plaanitakse moodustada koostöö- ja tugivõrgustikud, kuhu kaasatakse omavalitsused, töötukassa jt, kes aitavad klubi liikmetele vahendada töökohti,” rääkis üks mentoritest, Väike-Maarja valla sotsiaal- ja tervishoiuosakonna juhataja Ene Kinks.

Kokku koolitab MTÜ Tugi- ja koolituskus Usaldus käimasoleva projektiga 250 sellesse sihtgruppi kuuluvat töötut kokku kümnes töökлубis üle Eesti.

Väike-Maarja töökлубi on ainus taoline töökлубi Lääne-Virumaal.

Väike-Maarja vallavalitsus toetab töötute koolitust töökлубis 1406 euroga.

Hilje Pakkanen

Osalege fotokonkursil!

Väike-Maarja Valla Raamatukogu kuulutab välja fotokonkursi.

Seekord on teemasid kaks. Valge kassi aastast inspireeritud “Lemmikloomad” ja “Kontrastid looduses ehk ilu ja valu meie ümber”.

Arvesse lähevad filmi- ja digiaparaadiga tehtud pildid, värvilised või must-valged. Tööd peavad olema esitatud paberil suurusega 10 x 15, ilma raamita.

Ühelt autorilt võtame vastu maksimaalselt 10 pilti. Fotod peavad olema ümbrikus, iga pildi juures sobiv foto allkiri. Ümbriku peal autori tunnusunimi, mille all ta näitusel esineb. Samas ümbrikus on tei-

ne kinnine ümbrik fotode autori kontaktandmetega (nimi, vanus, aadress, e-mail, telefon).

Võistlusele ei või esitada teistel võistlustel auhinnatud töid. Pildi saatja vastutab selle autorsuse ning muude andmete õigsuse eest.

Pildid pannakse näitusele Väike-Maarja raamatukogus.

Tööd võib tuua Väike-Maarja, Kiltsi, Triigi või Simuna raamatukogusse. Töid ootame **21. veebruariks** 2011.

Ootame ka aktiivset õpilaste osavõttu!

Info: 325 5034

Irma Raatma

Aastavahetus

On ju nii, et oma kodu hoiame puhtana. Me ei oksenda vaibale, kui midagi kukub põrandale, pühime selle ära või tõstame üles. Samuti ei loobi me valimatult laiali tüh-jaksjoodud taarat. Mis kõige tähtsam, me ei kuse vetsupotist mööda ja olles asja ära ajanud, ei löö jalaga vetsupoti kildudeks. Või ei kanguta ajaviiteks kraanikaussi seina küljest lahti.

Millegi pärast, lahkudes oma puhtast ja muga-vast kodust, muutume me loomaks. Me teeme kõiki neid asju mõnuga ja palju, sest kusagil on keegi, kes mu teki-

tatud laga peab ära koristama ja maksma lõhutud asjade eest. Seda nimetatakse delikaatselt „enda lõdvaks laskmiseks“, aga maakeelne väljend sama oleku kohta kõlab „silmini purjus“.

Vaadake palun lisatud pilte! Need on tehtud rahvamaja WC-s pärast aastavahetuse pidu, 1.jaanuari hommikul.

Ville-Markus Kell
Väike-Maarja rahvamaja direktor

Korvpallurid naasid Moskvast hõbemedalitega

Novembri lõpus mängisid Väike-Maarja korvpalliklubi poisid Marti Alt, Kerdo Kivivare, Henri Matikainen, Sten Saaremäel ja Martin Ojamaa koos treener Vaido Regoga Virumaa pallimängude kooli võistkonna koosseisus Moskvas rahvusvahelisel noorte korvpalliturniiril. Lisaks eestlastele osalesid turniiril Venemaa võistkondade kõrval ka Türgi korvpallurid.

Virumaa pallimängude kooli võistkond võitles pingelistes mängudes välja hõbemedalid. Turniiri võitis Samaara võistkond, kolmandaks tulid Türgi korvpallipoisid.

Nii võistlusreis kui turniir ise pakkusid treener Vaido Rego sõnul palju elamusi: “Mängida tuli endast hulga pikematega, näiteks Samaara võistkonna pikkuselt kaheksas mängija oli meie pikimast poisist pikem. Ka mängureeglid olid Eestis kasutatavatest tunduvalt erinevad: kolm veerandaega tuli mängida viisikutega, kusjuures veerandaegade keskel, u 4. minutil tuli viisikut vahetada. Neljas veerandaeg oli vabade vahetustega. Tuli mängida meil Eestis keelatud maa-ala kaitse vastu. Türgi võistkond mängis lisaks ka maa-ala pressingut.

Elamistingimused olid väga head. Piisavalt jäi aega linnaga tutvuma

Pildil mäng Türgi võistkonnaga Moskva turniiril. Hallis vormis nr 23 Sten Saaremäel.

misele. Käisime Punasel väljakul, jalutasime Arbatil ja külastasime VDNH-d ehk kunagist rahvamajandussaavutuste näituste väljakut. Luzniki staadionil õnnestus näha Euroopa Meistrite Liiga jalgpallikohtumist Moskva Spartaki ja Marseille Olympique vahel. Enne mängu said kõik huvilised soetada Spartaki fännipoest suveniire. Päris

palju tuli istuda Moskva kuulsates ummikutes, lõpuks otsustasime metroo kasuks. Bussisõit Moskvasse kestis koos vahepeastustega 17 tundi.”

Koos Väike-Maarja korvpallipoistega mängisid Virumaa pallimängude kooli võistkonnas Sten Kuber, Karl Soosalu, Randel Rainer Lille, Martin Metsis, Kristofer Veismann ja Gregor Väli.

Ilve Tobreluts

Korvpallipoisid olid Rootsisis võidukad

Aasta esimestel päevadel saavutas Virumaa pallimängude kooli 12-aastaste poiste võistkond esikoha Rootsis Täbys rahvusvahelisel noorte korvpalliturniiril Täby Basket Cup.

Virumaa pallimängude kooli võistkonnas mängis treener Vaido Rego juhendamisel ka viis Väike-Maarja korvpalliklubi poissi: Remo Murumaa, Martin Ojamaa, Ander Talu, Henri Matikainen ja Sten Saaremäel.

Kaheksa meeskonna osavõtul

“Harjuta terviseks” liikumissari tõi mullu osalema ligi 600 inimest

“Harjuta terviseks” liikumissarjas osales 2010. aastal kokku 584 inimest kokku 9616 osaluskorraga.

22.jaanuaril toimus üritusest osavõtjate vaheline loosimine. Loosiauhinnad said 15 õnnelikku: 60 euro suuruse Rademari kinkekaardi omanikuks sai Sirle-Inga Kuldväli, 30-eurose Rademari kinkekaardi sai Urmas Kop-ti, 20-eurose Rademari kinkekaardi Aino Saaremäel. 10-eurose Rademari kinkekaardid said: Rita Soidla, Mall Lepiksoo, Heino Külänurk, Carmen Vinkel, Urho Manninen, Toomas Vinkel, Hannamari Soidla, Peeter Kahr, Raiko Kilgi ja Viivi Kahr. Lurichi klubi T-särgi said loosi tahtel Mall Lepiksoo ja Kristiina Kahr.

Auhinnad saab kätte Väike-Maarja spordihoone administraatori lauast.

Tulevikus on lisaks Simunale meil plaanis samasugune stend üles panna ka Triigis ja kui kusagil mõne teise aleviku läheduses leidub inimene, kes on nõus veidi selle ürituse pärast panustama (korjab kokku korra kuus „Harjuta Terviseks” lehed ja toob need Väike-Maarja spordihoonesse), siis heameelega paneme sellise tahvli ka mujale üles.

Eeldan, et järgmine aasta peaksime saavutama osaluskindi juba üle 10 000! Selleks kasutagem häid talveilmu ja meie häid sportimisvõimalusi!

“Harjuta terviseks” esisada.

1. Heino Külänurk 769 osalus-korda (ok), 76 boonuspunkti (bp). 2. Viivi Kahr 623 (ok) 62 (bp). 3. Aino Saaremäel 452 (ok), 45 (bp). 4. Mall Lepiksoo 377 (ok), 37 (bp). 5. Annela Laidre 345 (ok), 34 (bp). 6. Mare Soo-

vik 321 (ok), 32 (bp). 7. Ivar Lass 216 (ok), 21 (bp). 8. Carmen Vinkel 200 (ok), 20 (bp). 9. Ain Kõiv 199 (ok), 19 (bp). 10. Brian Vinkel 183 (ok), 18 (bp). 11. Urmas Kopti 161 (ok), 16 (bp). 12.Urve Kalda 155 (ok), 15 (bp). 13.Margit Hiimäe 140 (ok), 14 (bp). 14.Raiko Kilgi 135 (ok), 13 (bp). 15.Aino Aren 126 (ok), 12 (bp). 16.Sirle-Inga Kuldväli 123 (ok), 12 (bp). 17.Aimar Tüürsal 116 (ok), 11 (bp). 18.Öie Altermann 114 (ok), 11 (bp). 19.Riina Jalast 108 (ok), 10 (bp). 20.Rita Soidla 107 (ok), 10 (bp). 21.Ave Jander 101 (ok), 10 (bp). 22.Maili Tannbaum 93 (ok), 9 (bp). 23.Aare Prants 93 (ok), 9 (bp). 24.Romet Prants 93 (ok), 9 (bp). 25.Marko Põdra 91 (ok), 9 (bp). 26.Heete Ausmeel 86 (ok), 8 (bp). 27.Urve Toberluts 82 (ok), 8 (bp). 28.Raili Kööp 80 (ok), 8 (bp). 29.Rein Saarepere 77 (ok), 7 (bp). 30.Maiu Talu 76 (ok), 7 (bp). 31.Taimar Kopti 75 (ok), 7 (bp). 32.Heinrich Kalda 73 (ok), 7 (bp). 33.Maris Kõrgmäe 68 (ok), 6 (bp). 34.Toomas Vinkel 67 (ok), 6 (bp). 35.Viivi Lõhmus 63 (ok), 6 (bp). 36.Hans Kruusamägi 62 (ok), 6 (bp). 37.Regina Kask 55 (ok), 5 (bp). 8.Anneli Kuk 55 (ok), 5 (bp). 39.Bruno Münter 52 (ok), 5 (bp). 40.Maire Ömmik 49 (ok), 4 (bp). 41.Andres Saaremäel 49 (ok), 4 (bp). 42.Tiia Kaselo 48 (ok), 4 (bp). 43.Peeter Kahr 46 (ok), 4 (bp). 44.Reelika Täheste 45 (ok), 4 (bp). 45.Anne-Ly Nilbe 45 (ok), 4 (bp). 46.Silver Aasumets 40 (ok), 4 (bp). 47.Raivo Veermets 40 (ok), 4 (bp). 48.Terje Kivipõld 40 (ok), 4 (bp). 49.Geidi Kruusmann 40 (ok), 4 (bp). 50.Malle Kask 37 (ok), 3 (bp). 51.Kaia Maurus 36 (ok), 3 (bp). 52.Erkki Purge 36 (ok), 3 (bp). 53.Airi Einsalu 35 (ok), 3 (bp). 54.Eilike Pedari 35 (ok), 3 (bp).

55.Tiia Liivalaid 34 (ok), 3 (bp). 56.Marje Pomerants 34 (ok), 3 (bp). 57.Urve Tobreluts 34 (ok), 3 (bp). 58.Helys Lään 32 (ok), 3 (bp). 59.Ingret Leemets 32 (ok), 3 (bp). 60.Signe Kivivare 31 (ok), 3 (bp). 61.Reet Soidla 31 (ok), 3 (bp). 62.Rainer Kilgi 31 (ok), 3 (bp). 63.Aivar Pärnamets 31 (ok), 3 (bp). 64.Liina Kalda 29 (ok), 2 (bp). 65.Lea Valk 29 (ok), 2 (bp). 66.Raine Hiimäe 28 (ok), 2 (bp). 67.Andrus Soidla 28 (ok), 2 (bp). 68.Sirje Aus 28 (ok), 2 (bp). 69.Mona Sikkar 27 (ok), 2 (bp). 70.Klaarika Adonov 27 (ok), 2 (bp). 71.Sirle Aosaar 26 (ok), 2 (bp). 72.Aimar Aimse 25 (ok), 2 (bp). 73.Aule Rebane 24 (ok), 2 (bp). 74.Veevi Kõrgmäe 24 (ok), 2 (bp). 75.Kalev Vinkel 24 (ok), 2 (bp). 76.Raili Uudla 24 (ok), 2 (bp). 77.Kristiina Kahr 23 (ok), 2 (bp). 78.Epp Sepp 23 (ok), 2 (bp). 79.Andra Kortin 22 (ok), 2 (bp). 80.Pille Loorits 21 (ok), 2 (bp). 81.Hannamari Soidla 19 (ok), 1 (bp). 82.Kristel Kahr 19 (ok), 1 (bp). 83.Ira Münter 19 (ok), 1 (bp). 84.Alis Langemets 18 (ok), 1 (bp). 85.Mariin Talu 17 (ok), 1 (bp). 86.Kadri Kalvik 17 (ok), 1 (bp). 87.Tiina Valdur 17 (ok), 1 (bp). 88.Eikki Eikkinen 17 (ok), 1 (bp). 89.Berta Viikberg 16 (ok), 1 (bp). 90.Madis Tüürsal 16 (ok), 1 (bp). 91.Eret Toberluts 16 (ok), 1 (bp). 92.Ille Laanemägi 15 (ok), 1 (bp). 93.Mait Jalast 15 (ok), 1 (bp). 94.Erki Tomson 15 (ok), 1 (bp). 95.Marika Raudvee 15 (ok), 1 (bp). 96.Krista Haugas 15 (ok), 1 (bp). 97.Riina Laanemägi 15 (ok), 1 (bp). 98.Aare Tüürkel 15 (ok), 1 (bp). 99.Malle Vöidula 14 (ok), 1 (bp). 100.Karmen Käärid 14 (ok), 1 (bp).

Ants Rikberg

Väike-Maarja Valla RSK juhatusesimees

Tulemusi maadlusmatilt

14. detsembril toimus Venemaal Pihkvas rahvusvaheline turniir kreeka- rooma maadluses. Eesti koondise koosseisus esines ka väike-Maarja noormaadleja Jevgeni Hamidzanov, kes tugevas konkurentsis saavutas 4.koha.

18. detsembril toimusid Lääne-Virumaa täiskasvanute ja õpilaste meistrivõistlused kreeka-rooma maadluses ja naistemaadluses. Saavutasime järgnevad kohad: Holger Toots - 1. koht, Danil Hamidzanov - 3. koht, Kristjan Baidusha - 4. koht, Jevgeni Hamidzanov - 1. koht, Sergei Makejev - 4. koht, Anatoli Larionov - 1. koht, Rauno Kuusemets - 2. koht, Jarko Visnapuu - 4. koht, Romel Seemann - 3. koht, Károly Seemann -1. koht, Anni Pent - 2. koht, Liis Järvamägi - 4. koht.

19. detsembril toimus Vinnis laste sumo jõuluturniir. Rohkearvulisel võistlusel näitasid Väike-Maarja noorsumokad sisukat võitlust ja saavutasid järgmised kohad: Kaarel Nõmmiste - 9. koht, Joel Nõmmiste - 9. koht, Maris Nõmmiste - 4. koht, Jonete Visnapuu - 5. koht, Romel Seemann - 3. koht ja 2. koht, Robin Baidusha - 1. koht ja 3. koht absoluutkaalus, Károly Seemann - 2. koht 1. koht absoluutkaa-

lus ja 1. koht absoluutkaalus vanemas vanuserühmas, Holger Toots - 1. koht, Kristjan Baidusha - 1. koht.

7. jaanuaril toimusid Lääne-Virumaa meistrivõistlused judos A-vanuserühmale. Väike-Maarja noormaadlejad saavutasid järgmised kohad: Allan Läll - 1.koht Simuna kool, Jevgeni Hamidz’ anov - 2.koht (Kiltsi kool).

15. jaanuaril toimus vabamaadlussarja Nublust Nabini 1 etapp Kohtla-Järvel. Saavutasime järgmised kohad: Romel Seemann - 7. koht, Holger Toots - 3. koht, Robin Baidusha - 8. koht, Danil Hamidzanov - 7. koht, Kristjan Baidusha - 5. koht, Jevgeni Hamidzanov - 1. koht, Károly Seemann - 2. koht, Anni Pent - 3. koht.

15. jaanuaril toimusid Kohtla-Järvel Ida-Virumaa lahtised meistrivõistlused vabamaadluses, kus Jarko Visnapuu saavutas 3. koha ja Rauno Kuusemets 6. koha.

20. jaanuaril toimusid Jõgeva meistrivõistlused sumos lastele. Saavutasime järgmised kohad: Jonete Visnapuu - 3.koht (Simuna kool), Holger Toots - 1.koht (Simuna kool).

Lembit Kalter, maadlustreener

Veedame vabariigi iseseisvuspäev sportlikult!

Tulge 24. veebruaril Ebavere tervise-spordikeskusesse!

Kell 12.00 tähistame vastlapäeva. Elustame vastlakombestikku - teeme vastlasõite, peame vastlaree mitmevõistlust ja rahvalikke võistlusmänge nii suurtele kui väikestele.

Kell 14.00 peame valla suusavõistlusi. Võistlus toimub paljudes erinevates vanuseklassides. Kõik suusahuvilised on oodatud osalema!

Kogume üheskoos kilomeetreid juba traditsiooniks muutunud üle-eestilisele üritusele “Eesti terviseradadel ümber maakera!”

Sihtasutus Eesti Terviserajad kutsuvad kõiki eestimaalasi vabariigi sünnipäeva tähistama aktiivse liikumisega, osalema kõikidel Eesti Terviseradadel samaaegselt toimuvall sportlikul rekordiüritusel - suusata, uisuta, kõnni või sörgi.

SA Eesti Terviserajad poolt algatatud ürituse eesmärk on teadvustada inimestele nende kodulähedasi looduslikke terviseradu ning kutsuda kõiki üles mõnusalt ja sportlikult aega veetma. Ühtlasi liidetakse kokku erinevates Eestimaa paikades liigutud kilomeetrid ja püütakse ületada eelmisel

fantastilisel suusatalvel saavutatud kogupikkust 98 268,2 km ehk tublisti üle kahe ringi ümber maakera.

Omapoolse panuse andmiseks rekordi püstitamiseks palume oma läbitud kilomeetritest teada anda enne kella 18.00. Kõik osalejad, kelle panust ei ole radadel registreeritud, saavad seda ise teha tervisepäevikus aadressil www.terviserajad.ee. Suuremates keskustes osalejate panus registreeritakse Tallinna Ülikooli rekreatsioonieriala tudengite kaasabil ning märgitakse üles iga inimese poolt läbitud kilomeetrite arv.

Kogutud tervisekilomeetrid summeeritakse ning tulemuse teeb Sihtasutus Eesti Terviserajad teatavaks vabariigi aastapäeva õhtul.

Kõigile avatud ja tasuta kasutamiseks olevad looduslikud terviserajad annavad olulise võimaluse meil endil oma tervise eest hoolt kanda. Ainult tervete inimestena saame me luua tervet riiki.

Tulge perega, sõpruskonnaga või üksinda. Rajad ürituseks on avatud kogu piduliku neljapäeva jooksul. Liikumist nautima on oodatud kõik!

Ilve Tobreluts

Uisutada on ülihää!

Väike-Maarja liuväljal uisutajaid jagub. Ants Rikbergi fotod.

Liuväli Väike-Maarja õppekeskuse viilhallis ootab uisutama!

Liuväli on avatud tööpäeviti kell 15-19 uisutajatele, kell 19-21 jäähokimängijatele. Laupäeviti ja pühapäeviti kell 12-16 uisutajatele, kell 16-18 jäähokimängijatele.

Liuväljal on võimalik laenutada uiske. Üks laenutuskord maksab õpilastele 0,6 eurot ja täiskasvanutele 1,3 eurot.

On võimalik kasutada uisuterituspinki. Uiskude teritamine leppida kokku Aimar Tüürsaliga (tel 515 3621), kes on saanud vastava väljaõppe. Üks terituskord maksab 3 eurot. Info Ants Rikberg, tel 529 0745

Uisutada saab ka Simunas bussijaama parklas, kuhu vabatahtliku tuletõrje seltsi mehed rajasid liuvälja.

Tulge uisutama!

Kalmistumeistrite kontaktandmed
Väike-Maarjas:
Ruth Palmiste,
tel 516 1809
Simunas:
Helvi Vahter, tel 524 7944

Koguduste teated

Väike-Maarja koguduses
Jumalateenistused pühapäeviti kell 12.00.
Kogudust teenib hooldajaõpetajana Enn Salveste. Tel 5345 3967, e-post: enn.salveste@eelk.ee
EELK Väike-Maarja koguduse aadress: Tamme 3, 46202 Väike-Maarja.

Avispea koguduses
Jumalateenistused pühapäeviti kell 10.30.
Koguduse vaimulik on Eerek Preisfreund. Tel 323 5450.
Koguduse veebileht: http://avispea.edicypages.com/et
Kiltsi osadusgruppi veab eest Riina Tali, kokkusaamine toimub igal teisipäeval kell 18.00 Kiltsi raamatukogus.

Simuna koguduses
Jumalateenistused pühapäeviti kell 14.00.
Koguduse õpetaja on Enn Salveste. EELK Simuna koguduse aadress: Allika 3, 46401 Simuna
Tel 5345 3967 või tel/fax 332 8021, e-post: enn.salveste@eelk.ee

Õpetaja kõnetunnid on laupäeviti kell 12-15, pühapäeval tund enne jumalateenistust. Kiriklike talituste ja hingedehoidlike vajadustel on kokkuleppel õpetajaga võimalik kohtuda teistel aegadel.

EELK Väike-Maarja koguduse annetusarve nr 221050284862 Swedpangas, kuhu saab teha annetusi kiriku taastamiseks.

Väike-Maarja Hoolekande- ja Tervisekeskuse (Ravi 1 II korrus) hooldekodu päevakeskuse kaudu on võimalik tellida Inkotoa pakutavaid **URIINIPIDAMATUSE ABIVAHENDEID:** naha- ja haavahooldusvahendid, imavad aluslinad, mähkmed jm. Isikliku abivahendi kaardi olemasolul kaup 40% soodsamalt.

Tellitud tooted tuuakse kohale **11. veebruaril kell 9.30.** Tellimiseks ja infoks helistada telefonidel 326 1345, 5656 4959.

5. Tamsalu-Neeruti-Tamsalu suusamaraton kutsub

Selle aasta maraton toimub 6. veebruaril algusega kell 11.00. Start Uudekülast Liivala talu maadelt. 15 minutit hiljem stardivad lühema maa sõitjad. Raja pikkused 44 km ja 24 km.
Eelmisel aastal osales 653 suusatajat pikal distantil ja 207 lühemal maal. Võitja oli meestest Priit Narusk Priit Talvese ja Martti Himma ees ning naistest võitis Liis Kalda Silja Suia ja Jelena Vshivtseva ees. Parim Tamsalu võistleja oli Kristjan Nurmsalu 7. kohaga. Tänavune maraton peaks ilma prognoosi arvestades peetama 4-7 miinuskraadi juures.
Head inimesed, arvestame pühapäeval 6. veebruaril sellega, et liiklus Tamsalus on sellel päeval oluliselt

häiritud ja võimalusel jätame auto garaazi. Tamsalu suusastaadioni poolne osa on maratonil päeval enamuses ummistunud osavõtjate transpordist. Samuti on piiratud liiklus Naistevälja külast väljasaamisel. Ajavahemikul 11.00 kuni 16.00 on Naistevälja külast soovitatav välja sõita Pätsimäe kaudu.
Finisipaigas suusastaadionil on organiseeritud lastele minimaraton. Algas orienteeruvalt kell 11.30. Erinevad vanusegrupid kuni 12-aastani. Osavõtt on tasuta. Parematele meened.
Tuleme 6. veebruaril osalema ja elame kaasa Tamsalu suurimale spordisündmusele!
Korraldajate nimel
Toomas Uudeberg

Elna poes (Väike-Maarja Tamme 2a)

müügil seemned, kasvuturvas, lilled, küünlad, Suva sokid, sukupüksid, lõngad ja käsitöötarvikud, koera- ja kassitoit laohinnaga jpm.

Meilt leiad sobiva kingituse ja kaardi!
Avatud esmaspäevast pühapäevani,
tel 5373 5059 Elna Lumiste

Rahvamaja pakub huvilistele saali vanu TOOLE

Väike-Maarja rahvamaja saali renoveerimise käigus soetati saali uued toolid.
Vanad saali toolid on küll üsna päevinäinud, aga hea tahtmise korral õnnestub neid korda teha.

Väike-Maarja vallale eraldati vähekindlustatud peredele 8 soodustusikut (vanuses 7-15.a) noortelaagrisse.
Laager toimub 15.-22. juunil Rannapungerjal.
Soovijatel palutakse tuua avaldus valla lastekaitsepsialisti Tiia Kaselo kätte. Tel 32 95762

Õnnitleme eakaid sünnipäevalapsi!

Õnne tänasteks tegudeks,
õnne homseteks olemisteks,
õnne tuleviku toimetusteks!

Jaanuaris:
93 Laine Rohtmetes
93 Elisaveta Laar
91 Hilda Lumiste
90 Linda Põllussaar
88 Aino Martsepp
88 Aino Õunapuu
88 Loore Tammus
87 Hilda Koppel
87 Maria Jegorova
82 Asta Langemets
82 Uno Toomsalu
82 Heino Kokkuta
81 Malle Pärnaste
81 Aino Markelova
81 Raimund Sikov
80 Uno Tiimus
80 Endel-Aleksander Klooster
80 Zinaida Jõe
80 Vaike Metspõld
80 Johannes Ehastu

80 Lembi Krutto
75 Vahur Mehiste
75 Agnessa Vetrin
75 Ilse Püss
75 Helju-Marianne Kasela
75 Liidia Stepanova
70 Pilvi Suviste
70 Ester Lett
70 Ludmilla Teder

Veebruaris:
94 Karl Lehiste
93 Milli Rump
91 Jelisaveta Napinen
89 Thea Aaret
88 Elli Loo
88 Helmi Nagel
87 Arved Loide
86 Meeta Kalter
84 Alevtina Mäe

83 Ivan Krutto
83 Ernst Adamson
82 Helmi Kunberg
81 Elli Grau
81 Hilda Kaare
80 Atalja Mäeveer
80 Ludmilla Porgasaar
75 Ene Pohlak
75 Lembi Kesti
75 Olga Mihhailova
75 Helja Latikainen
75 Virve-Adiina Sommer
75 Armilda Lilleberg
70 Rein Ravel
70 Tiit Tohvri
70 Hendrik Hendrikson
70 Maret Meisner
70 Vello Ustav
70 Valentia Aia
70 Niina Truupõld

Soovime palju õnne ja tugevat tervist!
Väike-Maarja Vallavalitsus

NB! Palume inimestel, kes ei soovi, et tema sünnipäev ja vanus avaldatakse, anda sellest teada vallalehe toimetajale telefonidel 329 5757 või 522 2294.

Logo konkurss

Seoses tantsuselts Tarapita loomisega kuulutame välja seltsi logo konkursi!

Seltsi hakkavad kuuluma erinevas eas rahvatantsu huvilised ja rahvakultuuri toetajad. Logo peaks olema kasutatav ka erinevatel meenetel. Ootame põnevaid töid kõikidelt autoritelt hiljemalt **28. veebruariks** koos kontaktandmetega Väike-Maarja Gümnaasiumi kantseleisse või egne@v-maarja.ee aadressile. Parimatele auhinnad!

Talveks silmarõõmu

Silmade kontroll ja prillide müük **10.veebruaril kella 10.00-st Väike-Maarja hooldekodu päevakeskuses.**

Info ja etteregistreerimine telefonil 5016 825, 5656 4959.
www.silmaroom.ee

Peremehetu ehitise teade

Väike-Maarja Vallavolikogu 30.12.2010 otsusega nr 62 võeti arvele peremehetu ehitisena **Aburi külas** mõtteline osa 424/758 kahekorterilisest elamust (korter nr 1, ehitisregistri kood 108024767). Ehitisregistri andmete kohaselt on võimalik tuvastada, et korteri viimane omanik oli Hilda Misu.
Peale Hilda Misu surma ei ole korterit kasutusele võetud.
Vastuväited ehitise peremehetuse või selle kohaliku omavalitsuse poolt hõivamise kohta esitada hiljemalt 28.03.2011. Pikk 7 Väike-Maarja Vallavalitsusele.
Väike-Maarja Vallavolikogu 27.01.2011.a otsusega võeti arvele peremehetu ehitisena **Koonu külas** mõtteline osa 500/2016 neljakorterilisest elamust (korter nr 2, eluruumi pind 50 m², ehitisregistri kood 108026418).
Ehitisregistri andmete kohaselt on võimalik tuvastada, et korteri viimane omanik oli Rudolf Lutsar. Peale Rudolf Lutsari surma ei ole korterit kasutusele võetud.
Vastuväited ehitise peremehetuse või selle kohaliku omavalitsuse poolt hõivamise kohta esitada hiljemalt 01.04.2011.a Pikk 7 Väike-Maarja Vallavalitsusele.

Õnnitleme uusi ilmakodanikke!

Toatäis päikesekiiri,
sületäis sooje sõnu,
peotäis kauneid lilli!

Kaspar Darsch - 26. detsembril
Paul Dieves - 26. detsembril
Doris Talvik - 6. jaanuaril
Joosep Kesler - 9. jaanuaril

Rõõmsat meelt ja palju armastust!

Mälestame lahkunud vallakodanikke

Aeg hetkeks peatub igaviku sillal...

Valter Krüger 29.04.1956 - 30.12.2010
Benita Kusler 25.04.1915 - 31.12.2010
Vello Soom 29.07.1944 - 12.01.2011
Endel Veedler 29.08.1927 - 15.01.2011

Tähtsad numbrid

Perearst Tiina Vilimaa
Väike-Maarjas, Ravi 1,
tel 325 5313, 505 4840
Perearst Tiia Liivalaid:
Väike-Maarjas, Ravi 1,
tel 326 1247, 5340 1839
Simunas Allee 9-19,
tel 323 7131, 5340 1839
Vastuvõtuajad Väike-Maarjas:
E, K 8.30-13, T 8-12, N 13-18, R 8-9 (õde 9-16). Simunas T 14-17, R 10-13. Telefonikonsultatsioonide ajad: E, K, R 13-14 ja T, N 12-13
Perearst Mall Lepiksoo:
Väike-Maarjas, Ravi 1,
tel 326 1166, 528 5225

HAMBARAVI A&K Caritas
Ravi 1a Väike-Maarja,
tel 325 5633
Dr Kersti Alt, dr Krista Haugas, dr Pia Lepiksoo
Hambaravi Riina Laanemägi OÜ
Väike-Maarja, Ravi 1,
tel 326 1104
Dr Riina Laanemägi, dr Külli Sepping
Simuna hambaravi- ja proteesikabinet
Aadress: Allee 9-4, Simuna,
tel 511 8379, dr Kiira Paju
Naistearst dr Liivi Mitt
Ravi 1 Väike-Maarja,
tel 322 0600, 516 8657

Vallavalitsus kutsub vallaharvast 25. veebruaril kell 18.00 Väike-Maarja rahvamajja Eesti Vabariigi aastapäeva aktusele

Teeme möödunud aastast kokkuvõtte.
Anname kätte valla aukodaniku ja aasta tegija tunnistused.
Tunnustame aasta õpetajaid, aktiivsemaid doonoreid, kaunite kodude omanikke, paremaid sportlasi.
Ütleme tänusõnu heategijatele.

Isetegevuslaste kontsert.
Mälestushetked Väike-Maarja ja Simuna Vabadussõja ausammaste juures on tänavu koos koolidega 23. veebruaril kell 12.00.
Simunas suundutakse mälestussamba juurest rahvamajja pidulikule kontsert-aktusele.

Väike-Maarja Valla Infolehe väljaandja: Väike-Maarja Vallavalitsus, Pikk 7, 46202 Väike-Maarja, tel 329 5750, www.v-maarja.ee
Toimetaja: Hilje Pakkanen, tel 329 5757, 522 2294, hilje.pakkanen@v-maarja.ee.
Toimetuse kolleegium: Olev Liblikmann, Krista Ustav, Ellu Moisa, Reet Eesmäe, Hans Kruusamägi.
Kaastööd ja teated palume saata hiljemalt **5.kuupäevaks.** (Fotod palun saata dokumendi failist eraldi.)
Toimetus võib tekste lühendada.
Toimetus ei vastuta reklaamide sisu eest.
Trükitud: AS Trükikoda TRÜKIS, Pargi 27F, 41 537 Jõhvi.
Ilmub kord kuus. Tiraaz 1000 eksemplari. Tasuline, 0,20 eurot